

MINISTERUL DEZVOLTĂRII
ECONOMICE ȘI DIGITALIZĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

RAPORT privind evoluția social-economică a Republicii Moldova în trimestrul I 2024

Cuprins

Sumar executiv	2
1. Sectorul real	5
1.1. Produsul Intern Brut	5
1.2. Industria	8
1.3. Agricultură	10
1.4. Transport	11
1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii	12
1.6. Investiții în active imobilizate	14
2. Sectorul monetar	17
2.1. Inflația	17
2.2. Cursul de schimb și piața valutară	19
2.3. Indicatorii monetari	20
3. Finanțe publice	24
3.1. Bugetul public național	24
3.2. Datoria de stat administrată de Guvern	26
4. Sectorul extern	27
4.1. Balanța de plăți externe	27
4.2. Comerțul internațional cu mărfuri	33
5. Sectorul social	43
5.1. Piața muncii	43
5.2. Remunerarea muncii	46

Sumar executiv

Produsul Intern Brut a constituit 67,4 miliarde lei în trimestrul I 2024, fiind în creștere cu 1,9% față de trimestrul I 2023. Evoluția PIB a fost influențată pozitiv în mare parte de rezultatul industriei energetice, VAB a căreia s-a majorat cu 40,1%, al industriei prelucrătoare (+13%) și al sectorului informații și comunicații (+8%). Impact negativ asupra evoluției PIB în trimestrul I 2024 au avut în special următoarele activități: transport și depozitare (-20,2%), tranzacții imobiliare (-3,3%) și sănătate și asistență socială (-3,1%). Pe partea de utilizări, contribuție pozitivă asupra evoluției PIB a fost înregistrată în principal de exportul net de bunuri și servicii, consumul final al gospodăriilor populației (+1,6%), formarea brută de capital fix (+4,8%), iar contribuție negativă asupra evoluției PIB pe utilizări a fost generată în principal de consumul final al administrației publice, care s-a diminuat cu 7%.

Sectorul industrial se revigorează treptat după crizele persistente din anul precedent. În ianuarie-martie 2024 volumul producției industriale a sporit cu 2,2% față de aceeași perioadă din anul 2023, creștere datorată ramurii energetice, care a crescut cu 10,3%, în timp ce volumul producției industriei prelucrătoare s-a diminuat cu 0,6% și al industriei extractive cu 9,8%. Printre principalele subramuri manufacturiere care se mențin în declin se regăsesc: fabricarea încălțăminte, băuturilor, produselor din lemn, articolelor de îmbrăcăminte, articolelor din material plastic. Pe de altă parte, se atestă evoluții pozitive în ramuri precum: fabricarea de echipamente de măsură, verificare, control; industria metalurgică, industria chimică (în special producția de fertilizanți), industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, fabricarea mobilei.

Volumul producției agricole a crescut în trimestrul I al anului 2024. Producția agricolă în toate categoriile de gospodărie a atins 2,4 mild.lei și a fost cu 11,6% mai mare decât cea înregistrată în trimestrul I al anului 2023, exprimată în prețuri comparabile. Evoluția sectorului agricol din primul trimestru depinde practic în totalitate de performanțele sectorului zootehnic. Cu o pondere de 98% în volumul total al producției agricole, producția animalieră s-a majorat cu 11,7% și astfel, a determinat creșterea volumului producției agricole. În același timp, s-a înregistrat și o creștere a producției vegetale (+7,8%), însă gradul de influență la evoluția producției agricole a fost minor.

Diminuarea fluxurilor comerciale internaționale a avut un impact semnificativ asupra veniturilor din vânzări în serviciile de transport. Conform datelor statistice, în luna martie 2024, veniturile din acest sector au înregistrat o micșorare de 24,6%, iar în trimestrul I 2024, această scădere a fost de 27,2%, exprimată în termeni reali ajustați la rata inflației.

Relansarea cererii și înviorarea activității economice sunt principalii factori care au determinat majorarea veniturilor din vânzări în comerț. Veniturile din vânzări în comerțul de bunuri cu amănuntul au crescut cu 8,4% în ianuarie-martie 2024, iar în sectorul de prestare a serviciilor populației - cu 12,2%. Totodată, comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor se mențin în scădere, dar cu ritmuri mai atenuate comparativ cu anul precedent: veniturile din vânzări în comerțul de bunuri cu ridicata s-au diminuat cu 7,9%, iar în sfera serviciilor prestate întreprinderilor - cu 2,1%.

Investițiile private reflectă primele semne de revigorare. În ianuarie-martie 2024 volumul investițiilor în active imobilizate s-a diminuat cu 2,8%, însumând circa 5 mild. lei. Micșorarea investițiilor finanțate din credite și împrumuturi interne (-45,1%), credite și împrumuturi externe (-44,8%), precum și investițiilor finanțate din bugetul public național (-25,8%) au constituit factorii de bază care au influențat diminuarea investițiilor. Totodată, investițiile proprii ale agenților economici, după diminuarea considerabilă din anul 2023, au înregistrat o creștere cu 12,2% datorită promovării politicilor de stimulare a investițiilor. Au fost în creștere și investițiile finanțate din sursele străine (+15,9%).

Rata inflației anuală (martie 2024 față de martie 2023) a constituit 3,9% și se menține în intervalul de variație al țintei inflației stabilit de BNM. Cererea internă modestă, recolta bogată din anul trecut, scăderea unor tarife la servicii comunale și aprecierea monedei naționale au fost factorii principali cu efect dezinflaționist.

Leul moldovenesc s-a depreciat față de dolarul american, dar față de Euro s-a apreciat. În luna martie 2024 moneda națională a marcat o depreciere de 1,4% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,41 lei pentru 1 dolar american la 1 ianuarie 2024 până la 17,64 lei la 31 martie 2024). Față de Euro leul moldovenesc s-a apreciat cu 1,7%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la sfârșitul lunii martie 2024 a atins 5393,2 mil. dolari (asigurând 7,2 luni de import), reflectând o diminuare cu 1,1% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2023 și o majorare cu 15,3% față de situația la sfârșitul lunii martie 2023.

Se atestă semnale ale impactului relaxării politicii monetare. În contextul diminuării ratelor dobânzilor, cererea la credite a fost în creștere, astfel încât în 3 luni ale anului 2024 creditele noi au înregistrat majorare cu 14,4% față de perioada similară a anului 2023, fapt ce a determinat creșterea cu 6,7% a portofoliului de credite. Concomitent, dobânzile reduse au determinat diminuarea depozitelor noi atrase la termen cu 3%. Masa monetară M3 a constituit la sfârșitul lunii martie 2024 circa 152,9 mild. lei și s-a majorat cu 17,5%, în mare parte, datorită creșterii soldului depozitelor la vedere.

Situația finanțelor publice indică deteriorarea deficitului bugetar pe fondul majorării mai pronunțate a cheltuielilor comparativ cu veniturile. În primele trei luni ale anului 2024 la Bugetul public național au fost încasate venituri în valoare de circa 25,3 mild. lei, ceea ce reprezintă o creștere cu 5,8% (în termeni nominali) comparativ cu perioada similară a anului 2023. Majorarea veniturilor a fost determinată în mare parte de creșterea veniturilor salariale, accizelor la mărfurile importate și creșterea încasărilor din impozite și taxe la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, au fost realizate cu 6,7% mai multe cheltuieli, valoarea acestora însumând circa 27,7 mild. lei. Cea mai semnificativă contribuție la evoluția cheltuielilor totale au avut-o cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, serviciile în domeniul economiei, ordine publică și securitate națională. În primul trimestru al anului 2024 deficitul bugetar a atins nivelul de circa -2,3 mild. lei și a fost în creștere cu 18,8% comparativ cu trimestrul I 2023 (-2 mild. lei).

Datoria de stat administrată de Guvern este la un nivel sustenabil. La situația din 31 martie 2024 soldul datoriei de stat a atins nivelul de 105,8 mild. lei și a fost în creștere cu 9,5% față de aceeași situație a anului precedent. Datoria de stat internă însumează 42,1 mild. lei, în creștere cu 20,7% și datoria de stat externă – 3,6 mild. dolari SUA (63,7 mild. lei), care a sporit cu 7,7% (cu 3,2% - în monedă națională).

Deficitul contului curent al balanței de plăți externe s-a îmbunătățit. Cererea internă slabă și prețurile internaționale reduse la resursele energetice și produsele alimentare au condus la diminuarea cu 9,9% a deficitului contului curent al balanței de plăți în trimestrul I 2024, constituind 11,8% în raport cu PIB. Volumul remiterilor personale primite din străinătate s-au diminuat cu 6,5%, iar intrările de investiții străine directe au fost în scădere de 2,5 ori.

Cererea externă și internă slabă au determinat o diminuare a exporturilor și importurilor. În I trimestru 2024 exporturile au constituit 921,8 mil. dolari SUA, reflectând o scădere de 14%, cu un declin de 17,2% în luna ianuarie, de 8,1% în luna februarie și de 16,7% în luna martie. Diminuarea cererii externe, scăderea prețurilor internaționale, aprecierea leului față de principalele valute străine și reducerea potențialului de export reprezintă factorii principali care au contribuit la involuția exporturilor. Totuși, micșorarea exporturilor a fost cauzată în mare parte de diminuarea reexporturilor cu 38,6%, în timp ce exportul autohton a scăzut cu 2,8%. Valoarea importurilor (2154,1 mil. dolari) a înregistrat o scădere de 6,6% în primele trei luni ale anului curent, cu o descreștere de 15% în luna ianuarie, o ușoară scădere de 0,1% în luna februarie și cu 5,1% în luna martie. Importurile au depășit exporturile

de 2,3 ori, iar gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 42,8%. Soldul negativ al balanței comerciale s-a redus cu 0,2%.

Câștigul salarial mediu lunar brut a înregistrat o creștere de 10%. În trimestrul I 2024 câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională a constituit 13 170,3 lei și s-a majorat cu 14,7% în termeni nominali față de ianuarie-martie 2023, iar în termeni - cu 10%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 683 Euro sau 742 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 11 319 lei, în creștere cu 15,7% în termeni nominali și cu 11% în termeni reali. În sectorul real al economiei câștigul salarial a constituit 13 818,5 lei și s-a majorat cu 14,3% în termeni nominali și cu 9,6% în termeni reali.

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.04.2024 a constituit 3703,08 lei și s-a majorat cu 16,3% (în termeni nominali) față de aceeași dată a anului 2023.

Numărul **șomerilor**, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM), în trimestrul I 2024 a fost de circa 39,7 mii persoane și s-a diminuat cu 21,8% comparativ cu trimestrul I 2023 (50,8 mii).

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul I 2023 a constituit 4,4%, fiind mai mică cu 1,1 p.p. față de trimestrul I 2023 (5,5%).

Numărul **șomerilor înregistrați** la oficiile forței de muncă în ianuarie-martie 2024 a constituit circa 5,2 mii persoane și a fost în descreștere cu 42,3% față de perioada similară a anului 2023.

1. Sectorul real

1.1. Produsul Intern Brut

Impactul crizelor anului precedent se temperează, fiind semnalate primele indicii de recuperare a economiei naționale. Produsul Intern Brut (PIB) s-a majorat cu 1,9% în I trimestru al anului 2024 față de trimestrul similar al anului precedent și cu 2,5% față de trimestrul IV al anului 2023, factorii de bază fiind relansarea sectorului energetic, a celui manufacturier și menținerea pe un trend crescător al sectorului informații și comunicații.

Figura 1.1. Evoluția trimestrială a Produsului Intern Brut în anii 2023-2024 și contribuția componentelor (pe resurse), %

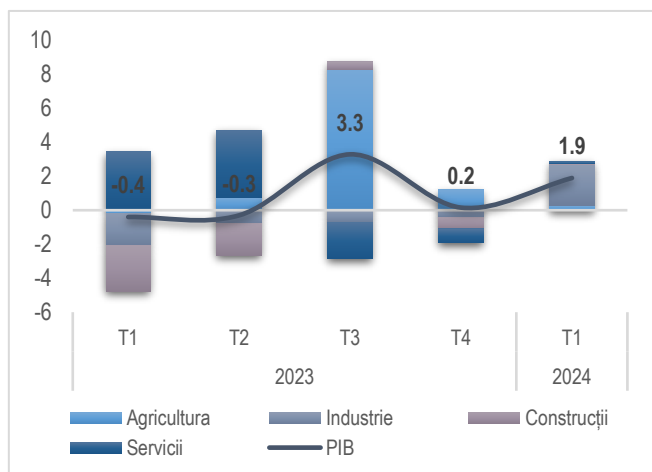
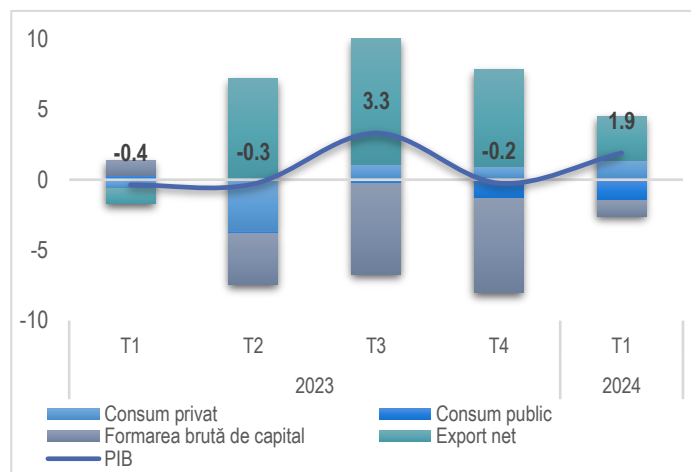

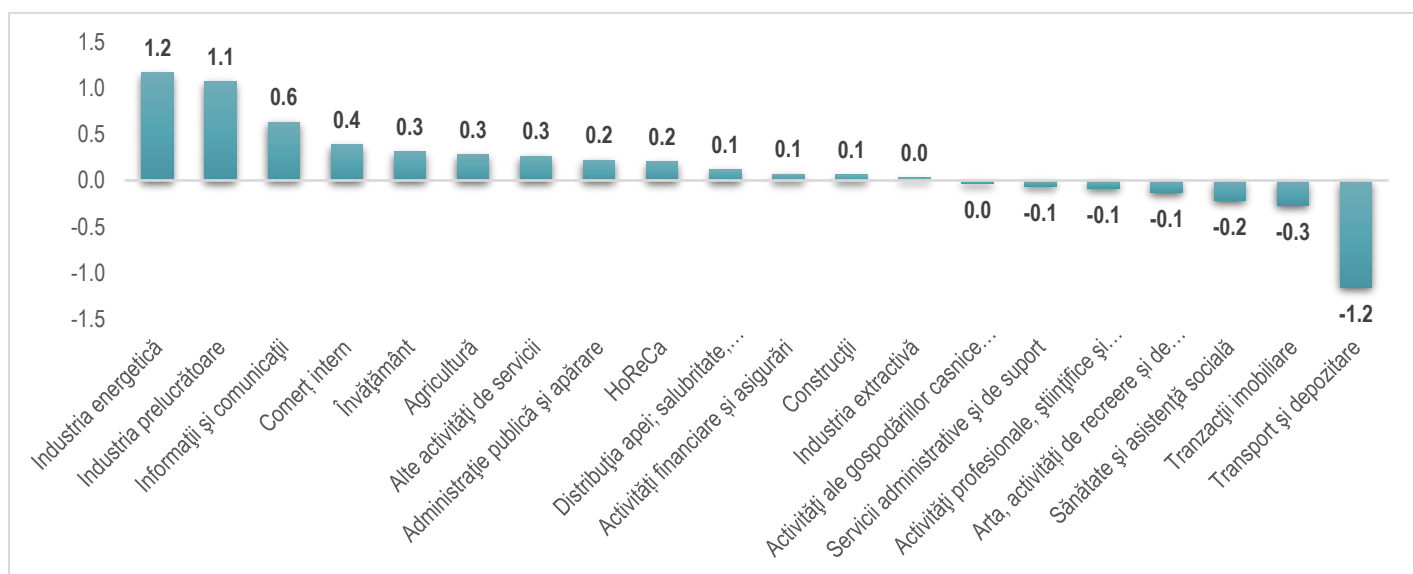
Figura 1.2. Evoluția trimestrială a Produsului Intern Brut în anii 2023-2024 și contribuția componentelor (pe utilizări), %

Sursa: Biroul Național de Statistică, calcule MDED

Sectorul energetic a fost cel mai influent sector în trimestrul I 2024. VAB creată de întreprinderile din acest sector s-a majorat cu 40%, creștere ce se datorează următorilor factori: creșterea necesității de acoperire a consumului intern de resurse energetice în contextul regimului termic mai scăzut în sezonul de încălzire curent față de cel din anul trecut; deschiderea oportunităților de export al energiei electrice pe piețele din România și Ucraina (exportul de energie electrică a crescut de 1,8 ori); intensificarea producției de energie electrică din surse regenerabile.

Figura 1.3. Contribuția activităților economice la evoluția Produsului Intern Brut în I trimestru 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Industria prelucrătoare revine pe un trend pozitiv pentru prima dată de la declanșarea războiului. Relansarea cererii interne, diminuarea consumului intermediar, revigorarea activității economice, îmbunătățirea cererii externe, restabilirea lanțurilor logistice sunt factorii de bază care au contribuit la majorarea VAB în industria prelucrătoare cu 13%, generând un impact de 1,1 p.p. la creșterea PIB. Printre ramurile industriale cu cele mai pronunțate creșteri se regăsesc: fabricarea de echipamente de măsură, verificare, control; industria metalurgică; industria chimică (în special producția de fertilizanți); industria construcțiilor metalice și a produselor din metal; fabricarea mobilei. Totodată, sunt ramuri industriale care se mențin în declin: fabricarea încălțămintei, băuturilor, fabricarea produselor din lemn, fabricarea articolelor de îmbrăcăminte, fabricarea articolelor din material plastic.

Sectorul TIC se menține printre cele mai progresiste și dinamice sectoare. Cu o creștere de 8% și o pondere de 8,3% în PIB, acest sector este orientat preponderent spre piața externă, contribuind cel mai semnificativ la majorarea exporturilor de servicii. Dezvoltarea constantă a acestei ramuri se datorează pe de o parte cererii crescânde pentru serviciile de informatică, iar pe de altă parte de politicile Guvernului orientate spre inovarea și digitalizarea economiei.

Sectorul zootehnic a fost în creștere, generând majorarea VAB în sectorul agricol cu 15,2%. Această situație se datorează majorării producției (creșterii) animalelor în masă vie cu 17,3%, în mare parte în cadrul întreprinderilor agricole, ca urmare a măsurilor de suport atât pentru construcția și modernizarea exploatațiilor zootehnice, cât și pentru sporirea cantității și calității produselor animaliere.

Sectorul HoReCa continuă să înregistreze creșteri notabile (+13%), fapt ce reflectă o revenire post pandemică impresionantă, ghidată de oportunitate și excelență în servicii, promovare activă și creșterea cu 32% a numărului de turiști. Cu o contribuție de 0,2 p.p. la creșterea PIB, acest sector a fost stimulat de cererea din partea populației pentru activitățile de recreere, turism, servicii de alimentație publică, precum și de consumul refugiaților ucraineni pe teritoriul țării noastre.

În pofida majorării VAB cu 1,5%, activitatea de construcții are o evoluție anemică, fiind puternic influențată de incertitudinile majore în contextul războiului. Investițiile în clădiri și construcții speciale au înregistrat creștere modestă de doar 0,2%, datorită creșterii investițiilor în clădiri rezidențiale.

Având cea mai mare pondere în structura PIB (14,5%), **comerțul intern de bunuri** s-a majorat cu circa 3% în I trimestru, fapt ce semnalează revigorarea consumului populației și a activității economice.

De asemenea, s-au înregistrat creșteri în alte sectoare: învățământ (+5%), administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii (+5%), alte activități de servicii (+19%). Totodată, au descrescut sectoare precum: sănătate și asistență socială (-3%), arta, activități de recreere și de agrement (-11%), activități profesionale, științifice și tehnice (-3,5%), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (-5%).

Relaxarea politicii monetare avut un impact pozitiv asupra cererii interne. Diminuarea ratei de bază (de la 21,5% în luna noiembrie 2022 până la 3,8% în martie 2024) a condus la intensificarea creditării. Ca rezultat, în trimestrul I 2024 volumul creditelor noi acordate a înregistrat o creștere cu 14,4% față de aceeași perioadă din 2023, datorată în mare parte creditelor acordate persoanelor fizice (+89%). În cadrul creditelor acordate

persoanelor fizice, cea mai mare creștere a fost înregistrată la credite acordate pentru imobil (+3 ori). Creditele de consum de asemenea s-au majorat, dar cu un ritm moderat (+70%).

Consumul privat s-a majorat cu 1,6%, având cea mai mare contribuție la creșterea PIB. Creșterea consumului s-a datorat, în mare parte, majorării salariilor (+10%). Alt factor cu impact pozitiv - îmbunătățirea condițiilor de creditare: rata medie a dobânzii la credite de consum s-a diminuat de la circa 16,4% în tr. I 2023 până la 11,5%. Ca rezultat, valoarea creditelor de consum s-a majorat de 1,7 ori (în termeni nominali).

Consumul administrației publice (-7%) a avut o contribuție negativă la evoluția PIB, în special pe seama cheltuielilor pentru procurarea bunurilor și serviciilor, fapt ce accentuează constrângerile bugetare.

Figura 1.4. Contribuția Consumului final la evoluția trimestrială a PIB în anii 2023-2024, %

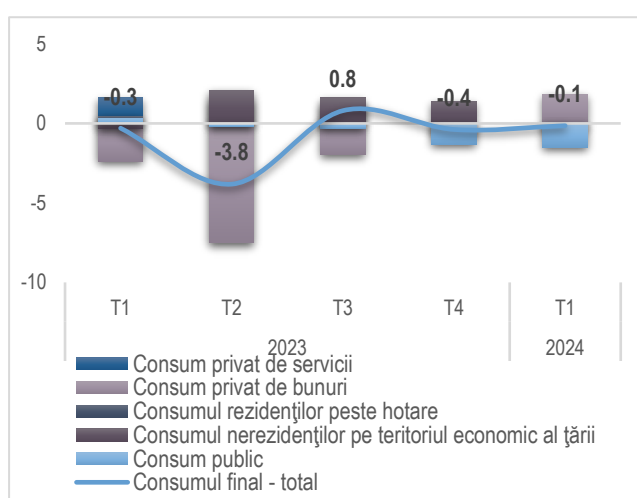
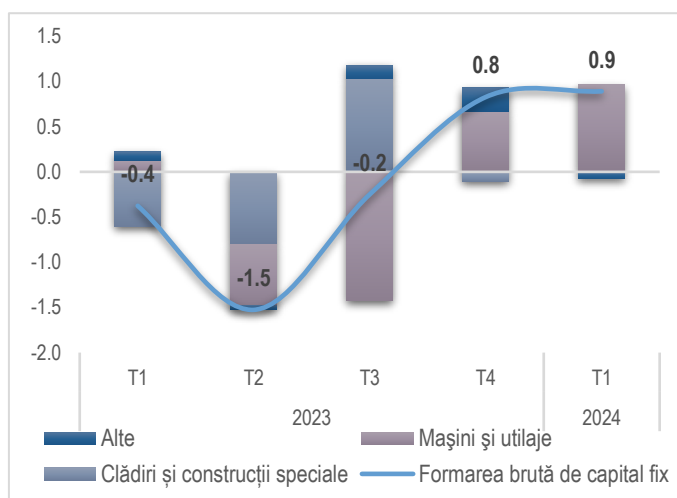

Figura 1.5. Contribuția investițiilor la evoluția trimestrială a PIB în anii 2023-2024, %

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Investițiile (formarea brută de capital fix) s-au majorat cu 4,8% și au contribuit cu 0,9 p.p la creșterea PIB, majorare datorată investițiilor în mașini și utilaje (+14,9%), în special în mijloace de transport. Investițiile private (din sursele proprii ale agenților economici) au sporit cu 12% în I trimestru, pentru prima dată după declanșarea războiului, fapt ce indică primele semnale de revigorare a economiei naționale.

Balanța comercială s-a îmbunătățit, ca rezultat al diminuării importurilor (-4,1%) pe fundalul majorării exporturilor (+1%), fapt ce a generat un impact pozitiv asupra PIB (3,1 p.p.). Evoluția pozitivă a exporturilor se datorează creșterii exportului de servicii cu 8%, acestea fiind favorizate în mare parte de dezvoltarea continuă a sectorului IT, în timp ce exportul de bunuri s-a diminuat cu 3,3%.

Figura 1.6. Balanța comercială cu bunuri și servicii, mld. lei

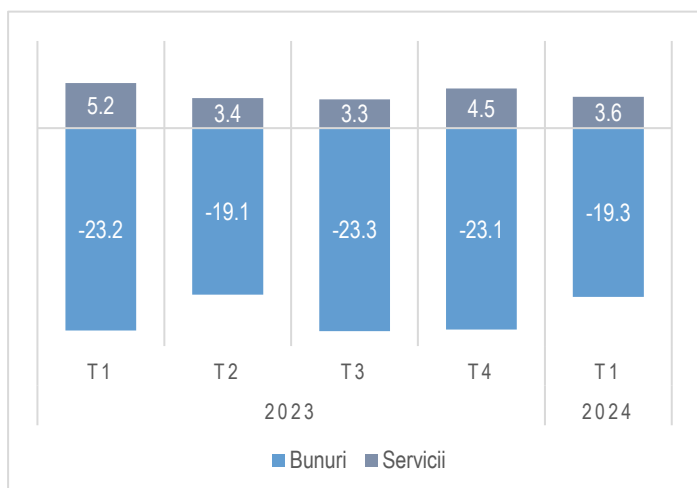
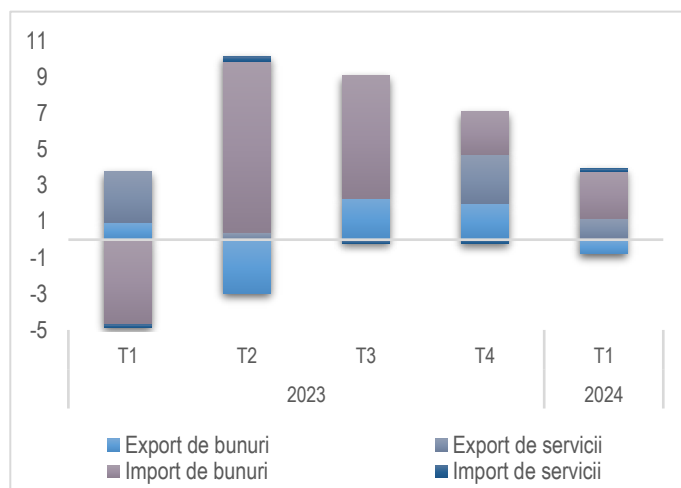

Figura 1.7. Contribuția exportului și importului la dinamica PIB, %

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

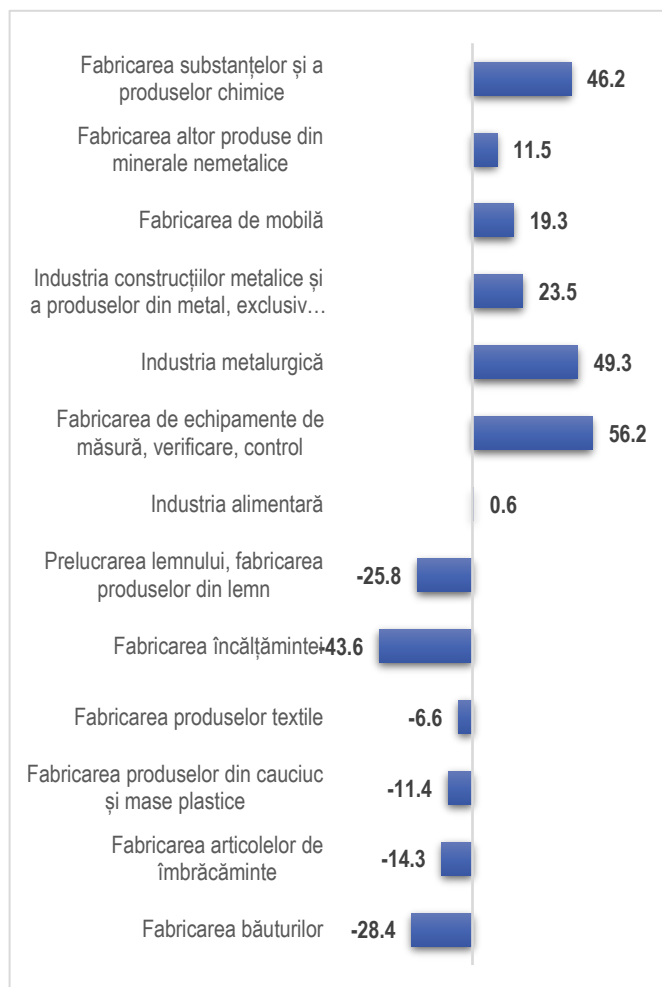
1.2. Industria

Sectorul industrial a revenit pe o traiectorie ascendentă, pentru prima dată după evoluțiile negative continue generate de declanșarea războiului în țara vecină. În ianuarie-martie 2024 volumul producției industriale s-a majorat cu 2,2% comparativ cu perioada similară a anului 2023. Sectorul energetic a fost în creștere, însă industria prelucrătoare și extractivă rămân încă în descreștere în perioada I trimestru:

- ↓ Industria prelucrătoare: -0,6%;
- ↓ Industria extractivă: -9,8%;
- ↑ Producția și furnizarea de energie: +10,3%.

Creșterea sectorului industrial s-a datorat majorării producției ramurii energetice, precum și a unor ramuri ale industriei prelucrătoare. Totuși, consecințele războiului și conjunctura externă complicată s-au reflectat în special în involuția industriei extractive și a unor ramuri exportatoare. Principalele ramuri care au înregistrat cele mai pronunțate creșteri în I trimestru sunt:

- fabricarea de echipamente de măsură, verificare, control (+56,2%);
- industria metalurgică (+49,3%);
- industria chimică (în special producția de fertilizanți) (+46,2%);
- industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (+23,5%);
- fabricarea mobilei (+19,3%).

Figura 1.8. Contribuția ramurilor industriale productive la evoluția industriei totale în ianuarie-martie 2024, %**Figura 1.9. Evoluția ramurilor industriale productive în ianuarie-martie 2024, %**

Sursa: Biroul Național de Statistică

Principalele ramuri care au descrescut în ianuarie-martie 2024, au fost:

- fabricarea încălțămintei (-43,6%);
- fabricarea băuturilor (-28,4%);
- fabricarea produselor din lemn (-25,8%);
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-14,3%);
- fabricarea articolelor din material plastic (-11,4%).

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

- ↑ creșterea consumului de resurse energetice în contextul regimului termic mai scăzut în sezonul de încălzire curent față de cel din anul trecut;
- ↑ relansarea economică în țările partenere a condus la creșterea treptată a cererii externe pentru unele bunuri industriale;
- ↑ restabilirea cererii interne față de bunurile industriale din partea agenților economici și a populației;
- ↑ atenuarea treptată a impactului negativ al războiului;
- ↑ diminuarea costurilor de producție suportate de întreprinderile industriale.

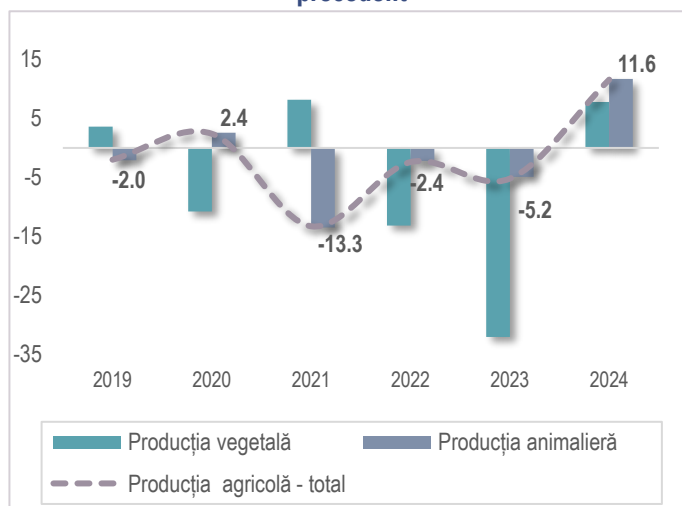
1.3. Agricultură

În I trimestru 2024 producția agricolă a înregistrat creștere cu 11,6%, atingând o valoare de circa 2,4 mld. lei. Ambele sectoare, vegetal și animalier, au înregistrat creștere, însă influența predominantă asupra evoluției totale a fost generată de sectorul zootehnic, care a reprezentat 98% din producția agricolă în I trimestru:

↑ Producția animalieră a crescut cu 11,7%;

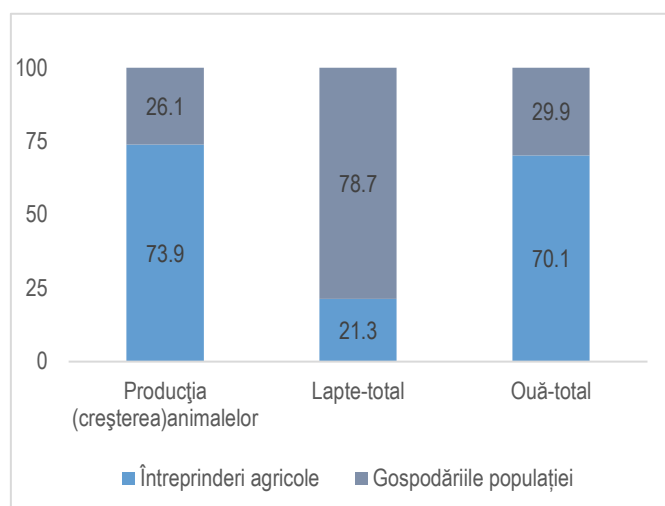
↑ Producția vegetală s-a majorat cu 7,8%.

Figura 1.10. Evoluția producției agricole în trimestrul I al anilor 2019-2024, în % față de trimestrul respectiv al anului precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.11. Ponderea producției animaliere pe tipuri de gospodării în ianuarie-martie 2024, %

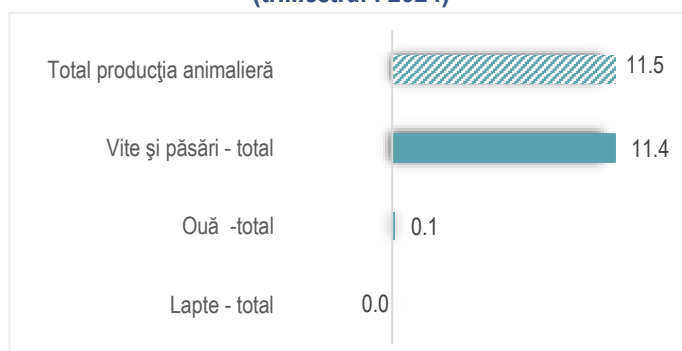

Sursă: Biroul Național de Statistică

Majorarea volumului producției animaliere a fost determinată în principal de sporirea cu 17,8% a volumului producției (creșterii) animalelor (în greutate vie). Producția de ouă a înregistrat o creștere de 1,1%, în timp ce producția de lapte a rămas practic la același nivel ca în perioada similară din anul precedent.

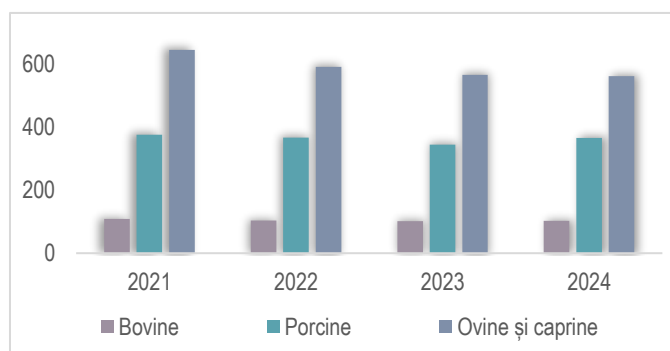
Conform situației din 1 aprilie 2024, față de dată respectivă a anului precedent efectivul de bovine și porcine a fost în creștere cu 1% și, respectiv, 6%, determinate de creșterea efectivului în întreprinderile agricole. Totodată, s-a diminuat efectivul de vaci pentru lapte cu 7%, ovine și caprine - cu 0,8%, păsări - cu 2,9%.

Figura 1.12. Gradul de influență a producției animaliere la creșterea (+), scăderea (-) volumului producției agricole, p.p. (trimestrul I 2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.13. Evoluția efectivului de animale la situația din 1 aprilie a anilor 2021-2024, mii capete

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază ce au influențat evoluția sectorului agricol în trimestrul I 2024:

- ↑ Majorarea efectivului de bovine (+1%) și porcine (+6%) la situația din 1 aprilie 2024 comparativ cu aceeași dată a anului 2023;
- ↓ Micșorarea efectivului de vaci pentru lapte (-7%), ovine și caprine (-0,8%) și păsări (-2,9%);
- ↓ Productivitatea scăzută a vacilor și, respectiv, a producției de lapte;
- ↓ Concentrarea efectivului de vaci (circa 84%), de ovine și caprine (circa 92%) în gospodăriile individuale ale populației;
- ↑ Creșterea numărului de bovine (+17%), porcine (+11%), ovine și caprine (+15,1%) în cadrul întreprinderilor agricole, urmare sprijinului financiar oferit fermierilor în cadrul proiectului „Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură” (AGGRI) pentru modernizarea fermelor de animale și procurarea animalelor de prăsilă în perioada 2023-2027.

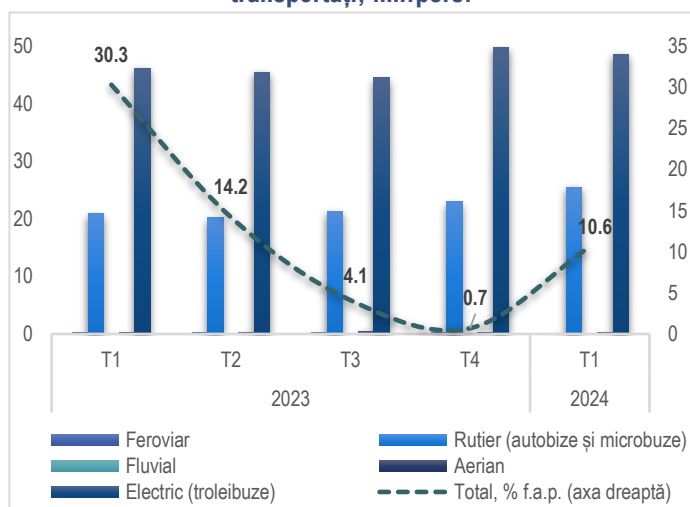
1.4. Transport

Mobilitatea populației este în creștere. În trimestrul I 2024 numărul de pasageri a crescut cu 10,6% comparativ cu trimestrul I 2023, fiind transportați în total circa 74,6 mil. pasageri.

Pe moduri de transport în ianuarie-martie 2024 se atestă creșterea numărului de pasageri transportați pe următoarele căi: rutier (autobuze și microbuze) - cu 22,3%, aerian - cu 5,8%, electric (troleibuze) - cu 5,4%. În același timp, comparativ cu ianuarie-martie 2023, a scăzut numărul pasagerilor transportați cu transportul feroviar - cu 12,9% și cu transportul pe căi navigabile interioare (fluvial) - cu 8,6%.

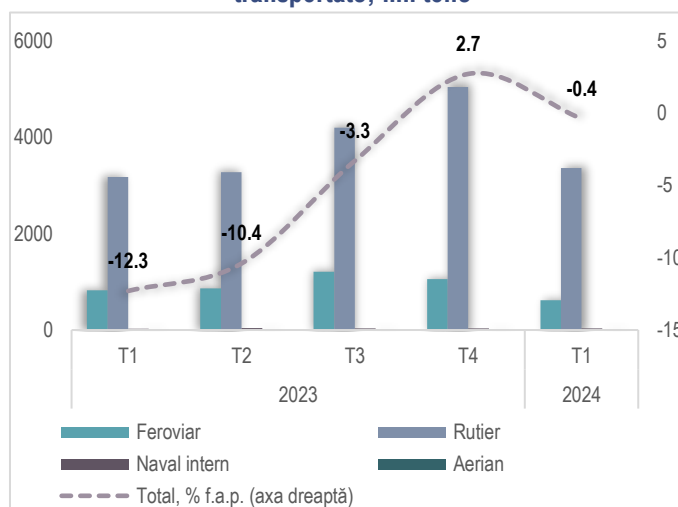
Volumul mărfurilor transportate de întreprinderile de transport în trimestrul I 2024 s-a diminuat cu 0,4%, determinat de scăderile înregistrate în transportul feroviar (-24,7%) și transportul aerian (-5,4%). Totodată, s-a majorat volumul mărfurilor transportate pe cale rutieră (+5,9%) și fluvială (+1%). Cu toate acestea, creșterile respective nu au fost suficiente pentru a compensa scăderea semnificativă înregistrată în transportul feroviar.

Figura 1.14. Evoluția trimestrială a numărului de pasageri transportați, mil.pers.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 1.15. Evoluția trimestrială a volumului de mărfuri transportate, mii tone

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de bază care au determinat evoluțiile în sectorul transporturilor:

- ↓ Diminuarea fluxurilor comerciale internaționale, inclusiv a reexporturilor de produse petroliere către Ucraina;
- ↑ Cererea din partea populației pentru serviciile de transport public;
- ↑ Sporirea accesibilității și competitivității serviciilor de transport public.

1.5. Comerțul intern de bunuri și servicii¹

După descreșterile persistente din anul precedent, cererea de consum revine treptat pe o traiectorie pozitivă. În trimestrul I 2024 în comerțul de bunuri cu amănuntul au fost înregistrate venituri din vânzări în sumă de 23,5 mild.lei, ceea ce este cu 8,4% (în termeni reali) mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2023. Relansarea consumului populației se datorează pe de o parte încetinirii creșterii prețurilor de consum, iar pe de altă parte majorării veniturilor populației (câștigul salarial s-a majorat cu 10% în I trimestru 2024).

Figura 1.16. Evoluția lunară a volumului vânzărilor de bunuri cu amănuntul și serviciilor prestate populației, %

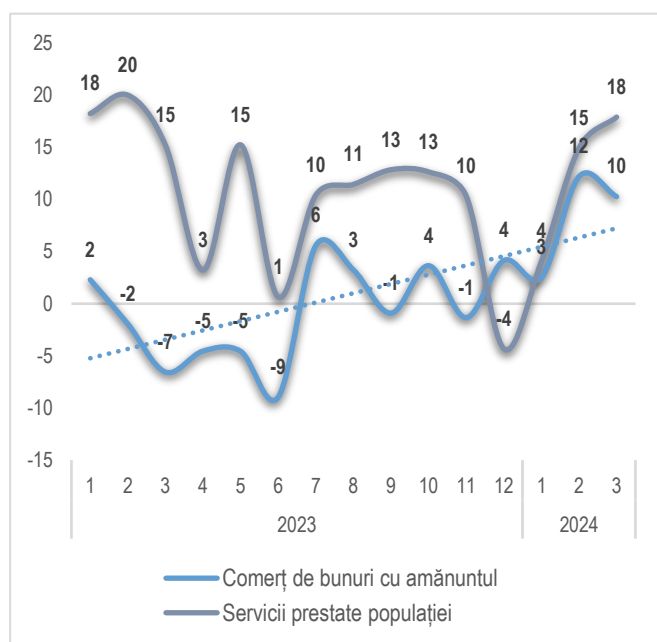
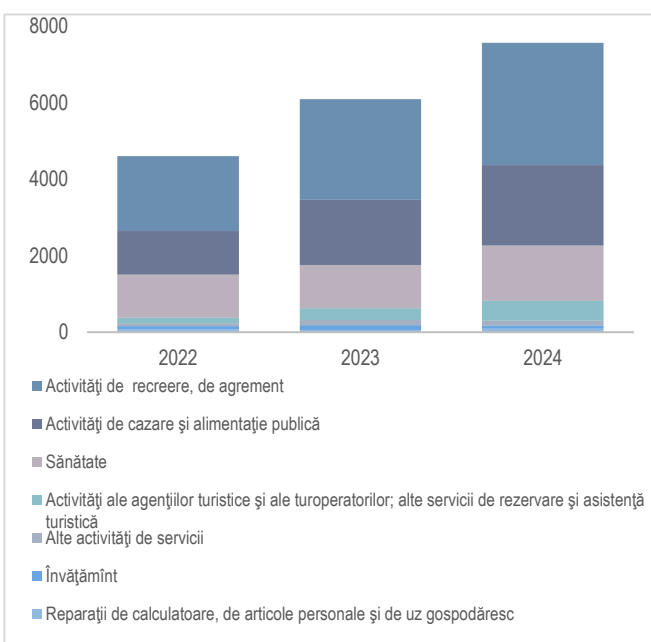

Figura 1.17. Valoarea serviciilor prestate populației în trimestrul I anilor 2022-2024 (mil.lei)

Sursa: Biroul Național de Statistică, calcule MDSD

Serviciile de piață prestate populației își mențin traiectoria ascendentă, ritmurile de creștere accentuându-se pe parcursul ultimelor luni. Veniturile din vânzări în sectorul de prestare a serviciilor de piață populației au constituit 7,6 mild. lei și s-au majorat cu 12,2% (în termeni reali) comparativ cu perioada similară din anul precedent, cea mai mare creștere fiind înregistrată în luna martie (+17,9%). Populației îi sunt prestate predominant servicii de recreere și de agrement – 42%, cazare și alimentație publică – 28%, servicii de sănătate – 19%, servicii ale agenților turistici și ale turoperatorilor – 7%, alte activități de servicii – 2%, învățământ – 1%, reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc – 1%.

¹ Începând cu anul 2023, datele statistice privind vânzările (livrările) de mărfuri și servicii sunt elaborate de către Biroul Național de Statistică în baza declarațiilor TVA colectate de către Serviciul Fiscal de Stat de la plătitori TVA.

În contextul îmbunătățirii situației economice în țară și majorării veniturilor disponibile reale, a crescut semnificativ cererea pentru serviciile prestate de agențiile turistice și turoperatori (de 1,5 ori), serviciile veterinare (+38%), reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc (+27%), sănătate (+16%), activități de cazare și alimentație publică (+10,5%), activități de recreere și de agrement (+10,1%). Totuși, s-au diminuat cu 33% veniturile din vânzări în sfera serviciilor de învățământ, generând un impact de -0,7% la evoluția totală a serviciilor prestate populației.

Deși activitatea întreprinderilor din sectorul comerț cu ridicata înregistrează o evoluție negativă în I trimestru, ritmurile de descreștere s-au atenuat semnificativ comparativ cu perioada similară din anul precedent. Volumul tranzacțiilor comerciale ale întreprinderilor s-a redus cu circa 8% în trimestrul I 2024, comparativ cu -27% în trimestrul I 2023, fapt ce reflectă premise și semnale de ameliorare a activității economice.

Figura 1.18. Evoluția lunară a volumului vânzărilor de bunuri cu ridicata și serviciilor prestate întreprinderilor, %

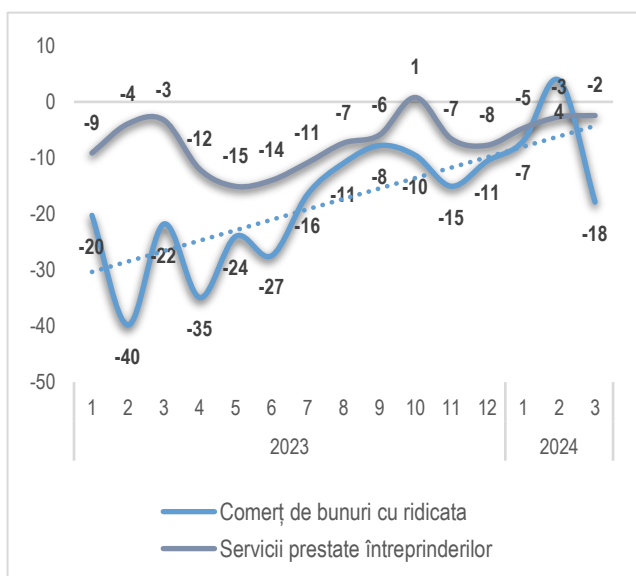
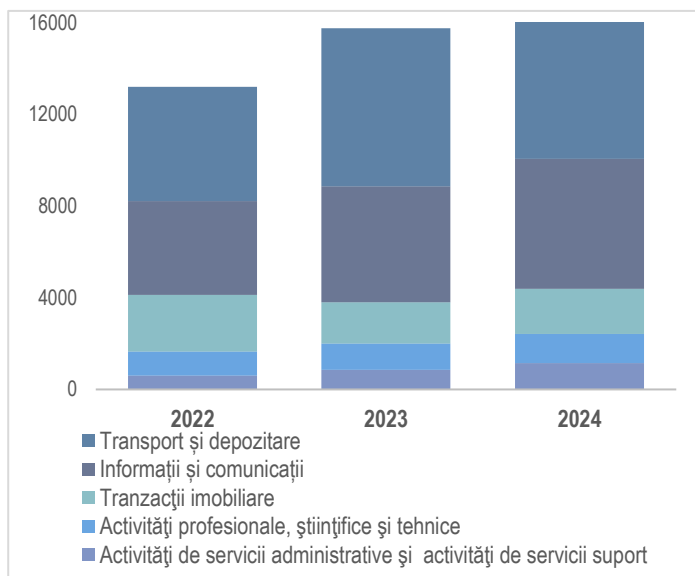

Figura 1.19. Valoarea serviciilor prestate întreprinderilor în I trimestru al anilor 2022-2024 (mil.lei)

Sursa: Biroul Național de Statistică, calcule MDDE

Situație similară se atestă și în sfera serviciilor prestate întreprinderilor: ritmurile de diminuare a veniturilor din vânzări realizate de entitățile ce prestează servicii întreprinderilor se atenuează tot mai mult. În trimestrul I 2024 veniturile încasate din serviciile prestate întreprinderilor au însumat 16,1 mild.lei, în diminuare cu 2,1% față de aceeași perioadă din anul precedent, comparativ cu -4,5% în trimestrul I 2023. Ponderea cea mai mare în structura serviciilor prestate întreprinderilor revine serviciilor de transport și depozitare – 37,5%, informații și comunicații – 32%, tranzacții imobiliare – 12%, activități profesionale, științifice și tehnice – 8%, activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 7,1%.

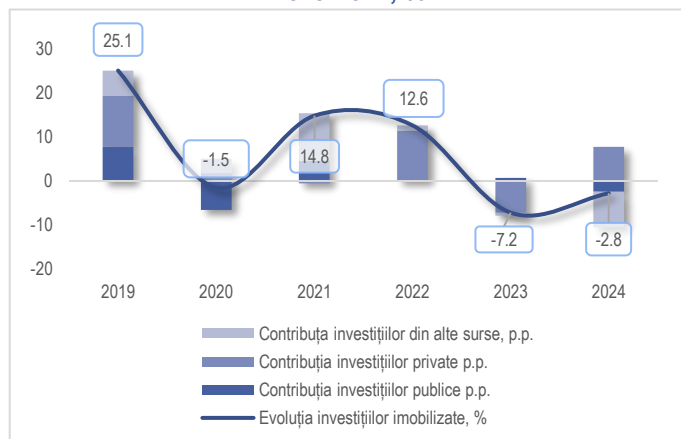
La evoluția veniturilor din vânzări în sectorul de prestare a serviciilor întreprinderilor au contribuit negativ serviciile prestate de sectorul transport și depozitare, veniturile cărora s-au diminuat cu 16%, involuție determinată de diminuarea fluxurilor comerciale, în special a reexporturilor. Pe de altă parte, se atestă o creștere accentuată a serviciilor administrative și de suport (+29%), precum și a serviciilor din sfera informații și comunicații (+7,6%), activități profesionale, științifice și tehnice (+7,3%), tranzacții imobiliare (+3,7%).

Temperarea creșterii prețurilor de consum și ameliorarea veniturilor disponibile ale populației, relansarea consumului, îmbunătățirea situației economice și a sentimentului economic sunt factorii de bază care au influențat pozitiv evoluția comerțului intern.

1.6. Investiții în active imobilizate

Volumul investițiilor în ianuarie-martie 2024 a însumat circa 5 mild. lei și s-a diminuat cu 2,8%, fiind determinat de evoluția negativă a investițiilor finanțate din credite și împrumuturi (interne și externe) și din sursele bugetului public național. Totodată, investițiile finanțate din sursele proprii ale agenților economici au înregistrat o creștere semnificativă după declinul continuu din ultimii 2 ani.

Figura 1.20. Evoluția volumului investițiilor în ianuarie-martie 2019-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDDE

Figura 1.21. Evoluția trimestrială a volumului investițiilor după sursele de finanțare, 2021-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDDE

Diminuarea investițiilor finanțate de împrumuturile interne a constituit principalul factor de diminuare a investițiilor totale în ianuarie-martie 2024. Cu o pondere de circa 7% în total, acestea s-au diminuat cu 45,1%, contribuind cu 5,6 p.p. la diminuarea totală a investițiilor. Această situație este explicată de incertitudinile în rândul investitorilor, create de războiul din țara vecină.

Investițiile finanțate din împrumuturi externe (3,6% în total) s-au micșorat cu 44,8%, contribuind cu 2,9 p.p la diminuarea totală a investițiilor. Aceste investiții sunt orientate preponderent în infrastructura publică, fiind o sursă importantă de finanțare.

Investițiile publice (din bugetul de stat și bugetele locale) s-au diminuat semnificativ (-25,8%). Au scăzut, în special, investițiile din bugetele unităților administrativ-teritoriale (-35,6%), precum și cele din bugetul de stat (-18,3%), fiind constrânse de posibilitățile bugetare limitate și caracterizate de un grad redus de implementare a proiectelor investiționale comparativ cu anul trecut.

Au scăzut drastic investițiile finanțate atât din fondul rutier (-28,1%), cât și din fondul ecologic (-50,3%).

Totodată, **investițiile proprii ale agenților economici**, cu o pondere de 73,5% din total, după scăderea continuă din anii 2022-2023, au înregistrat o creștere esențială (+12,2%) cu o contribuție pozitivă de 7,7 p.p. Această situație este explicată de promovarea politicilor de stimulare a investițiilor (introducerea cotei 0% la venitul al întreprinderilor îndreptat pentru investiții etc.).

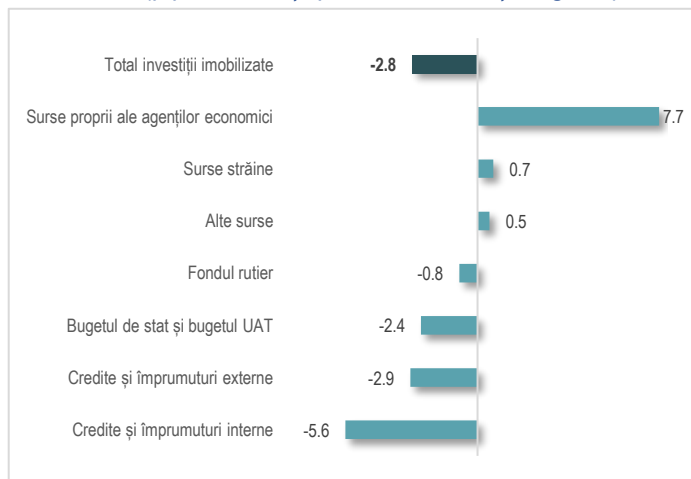
De asemenea, investițiile finanțate din sursele străine au înregistrat o creștere cu 15,9%.

În primele 3 luni 2024, **după sursele de finanțare**, investițiile au înregistrat următoarele evoluții:

- surse proprii ale agenților economici: +12,2% (3695,9 mil. lei, contribuția +7,7 p.p.);
- surse străine: +15,9% (251,2 mil. lei, contribuția +0,7 p.p.);
- fondul rutier: -28,1% (102,6 mil. lei, contribuția -0,8 p.p.);
- bugetul public național: -25,8% (358,6 mil. lei, contribuția -2,4 p.p.);

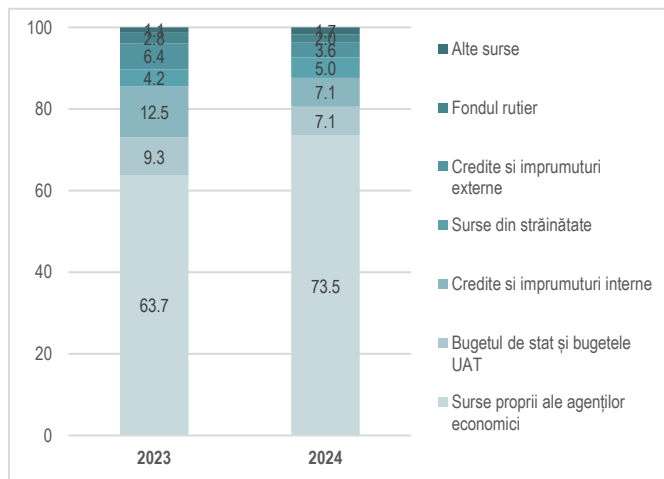
- credite și împrumuturi externe: -44,8% (182,7 mil. lei, contribuția -2,9 p.p.);
- credite și împrumuturi interne: -45,1% (354,7 mil. lei, contribuția -5,6 p.p.).

Figura 1.22. Sursele de finanțare ale investițiilor după contribuția acestora la evoluția investițiilor, în ianuarie-martie 2024 (p.p., + influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Figura 1.23. Structura investițiilor după sursele de finanțare în ianuarie-martie 2023-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Pe categorii de active, s-au micșorat investițiile în construcții ingineresti, clădiri nerezidențiale, mașini și utilaje.

Investițiile în sectorul construcțiilor, care ocupă 36,6% din volumul total al investițiilor, s-au diminuat în primul trimestru 2024 cu 20,7%. S-au diminuat investițiile în construcțiile ingineresti (-47,2%) finanțate atât din surse publice, cât și din împrumuturile organizațiilor internaționale și în clădiri nerezidențiale (-17,1%). Totodată, scăderea ratelor de dobândă la credite pentru imobil au determinat creșterea investițiilor în clădiri rezidențiale (+10,2%).

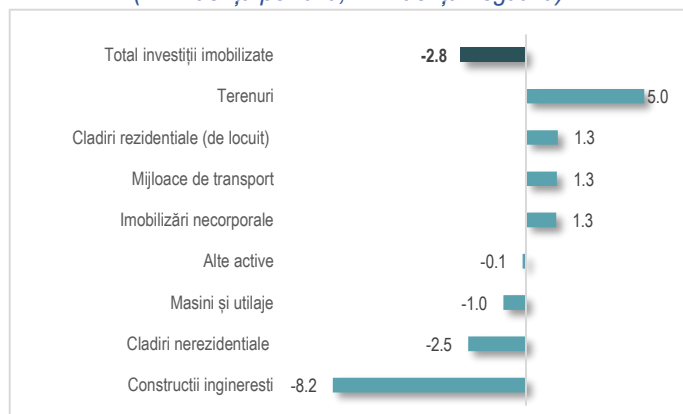
Investițiile în mașini și utilaje, care au o importanță semnificativă pentru economie, s-au diminuat cu 3%.

Totodată, au crescut investițiile în terenuri (+2,9 ori), în mijloace de transport (+9,2%) și în imobilizări necorporale (+38,1%).

Analiza investițiilor după tipurile de active indică următoarele evoluții:

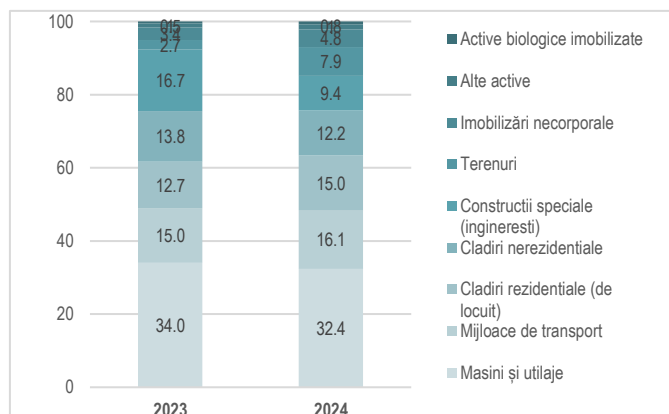
- terenuri: +2,9 ori (398,4 mil. lei, contribuția +5,0 p.p.);
- clădiri de locuit (rezidențiale): +10,2% (752,8 mil. lei, contribuția +1,3 p.p.);
- imobilizări necorporale: +38,1% (240,4 mil. lei, contribuția +1,3 p.p.);
- mijloace de transport: +9,2% (808,5 mil. lei, contribuția +1,3 p.p.);
- mașini, utilaje și instalații: -3% (1629,9 mil. lei, contribuția -1 p.p.);
- clădiri nerezidențiale: -17,1% (615,5 mil. lei, contribuția -2,5 p.p.);
- construcții ingineresti: -47,2% (473,9 mil. lei, contribuția -8,2 p.p.).

Figura 1.24. Gradul de influență asupra evoluției investițiilor pe tipuri de active, ianuarie-martie 2024
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele MDED

Figura 1.25. Structura investițiilor după tipuri de active în ianuarie- martie 2023-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii principali care au influențat activitatea investițională în ianuarie-martie 2023 au fost:

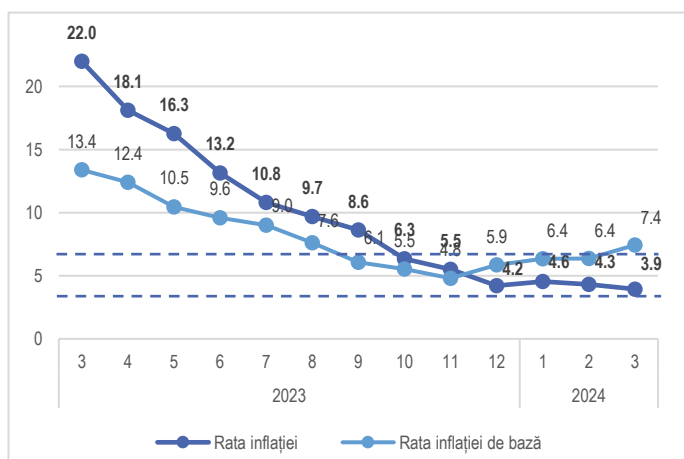
- ↓ incertitudinile în rândul investitorilor create de conflictul armat din Ucraina;
- ↑ dezvoltarea proiectelor investiționale în infrastructura publică;
- ↑ promovarea politicilor de stimulare a investițiilor.

2. Sectorul monetar

2.1. Inflația

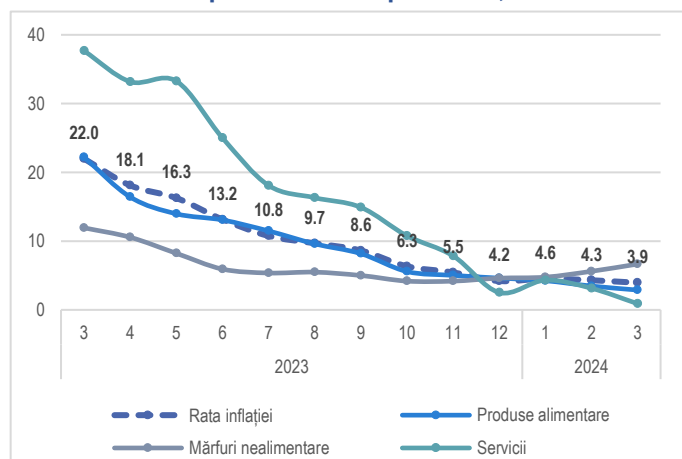
În luna martie 2024 rata inflației anuală a constituit 3,9% (față de martie 2023), continuând traiectoria descendentă și fiind în intervalul de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%). Cererea internă modestă, recolta bogată din anul trecut, scăderea unor tarife la servicii comunale și aprecierea monedei naționale au fost factorii principali cu efect dezinflaționist pe plan intern.

Figura 2.1. Dinamica ratei anuale a inflației, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

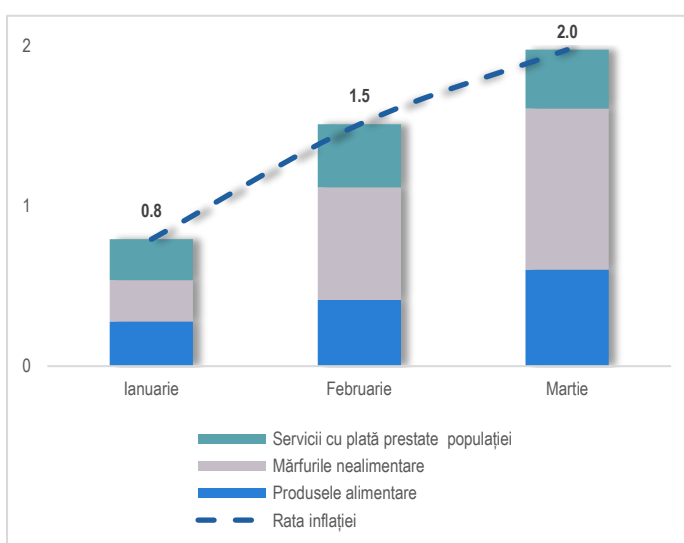
Figura 2.2. Dinamica subcomponentelor IPC, față de luna respectivă a anului precedent, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

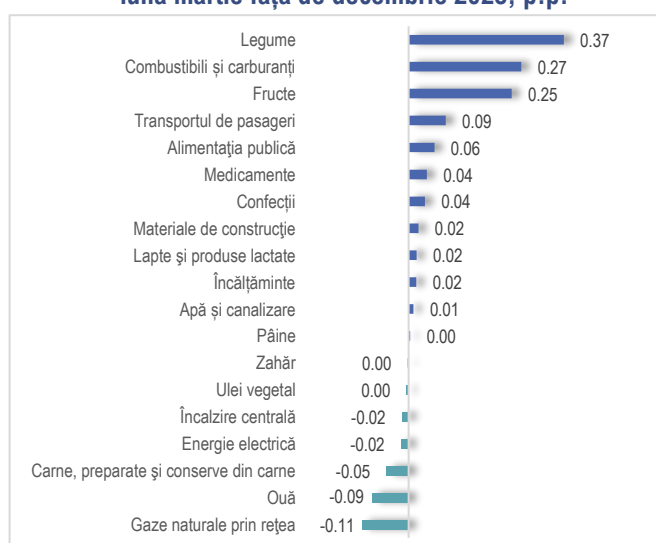
Rata inflației de la începutul anului (martie 2024 față de decembrie 2023) a constituit 2%, fiind mai joasă decât în martie 2023 (2,2%). Printre componentele de bază care au majorat indicele prețurilor de consum se enumeră prețurile la legume, fructe, combustibili și carburanți etc.

Figura 2.3. Contribuția principalelor componente la rata inflației față de decembrie a anului precedent (p.p.)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.4. Contribuția prețurilor la principalele produse, mărfuri și servicii la creșterea totală a IPC general, luna martie față de decembrie 2023, p.p.

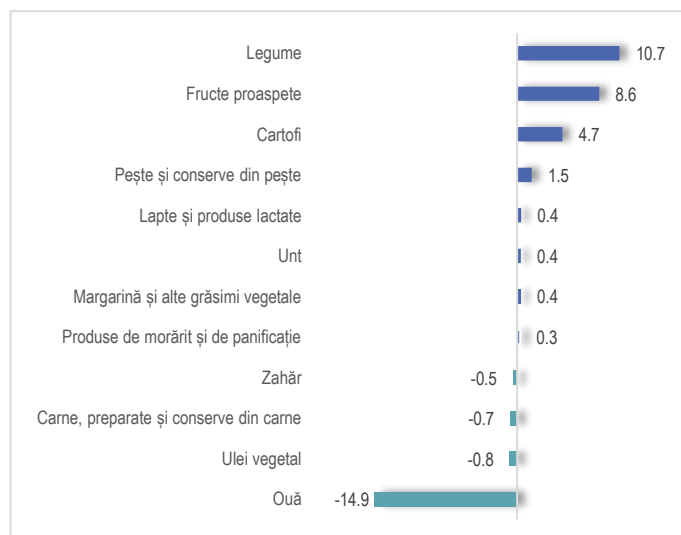

Sursă: Biroul Național de Statistică

Prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 1,6% și au contribuit cu 0,6 p.p. la creșterea IPC general. Cererea internă modestă, aprecierea monedei naționale și recolta bogată din anul trecut au contribuit la încetinirea creșterii prețurilor. Au scăzut prețurile la ouă – cu 14,9%, ulei vegetal – cu 0,8%, carne, preparate și conserve din carne – cu 0,7% și zahăr – cu 0,5%.

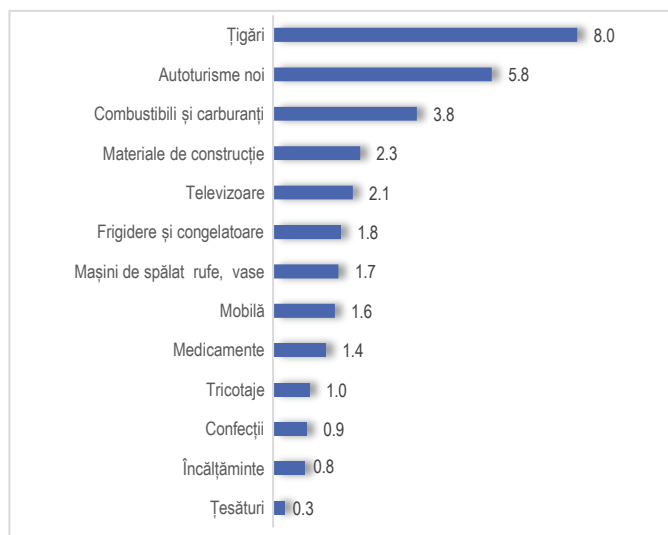
Totodată, s-au majorat prețurile la legume – cu 10,7%, fructe proaspete cu 8,6%, cartofi – cu 4,7%, pește și conserve din pește – cu 1,5%, lapte și produse lactate – cu 0,4%, unt – cu 0,4%, margarină și alte grăsimi vegetale – cu 0,4%, produse de morărit și de panificație – cu 0,3%, zahăr – cu -0,5%, carne, preparate și conserve din carne – cu -0,7%, ulei vegetal – cu -0,8% și ouă – cu -14,9%.

Figura 2.5. Creșterea (+) /scăderea (-) prețurilor la principalele produse alimentare, luna martie față de decembrie 2023, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.6. Creșterea (+) /scăderea (-) prețurilor la principalele mărfuri nealimentare, luna martie față de decembrie 2023, %

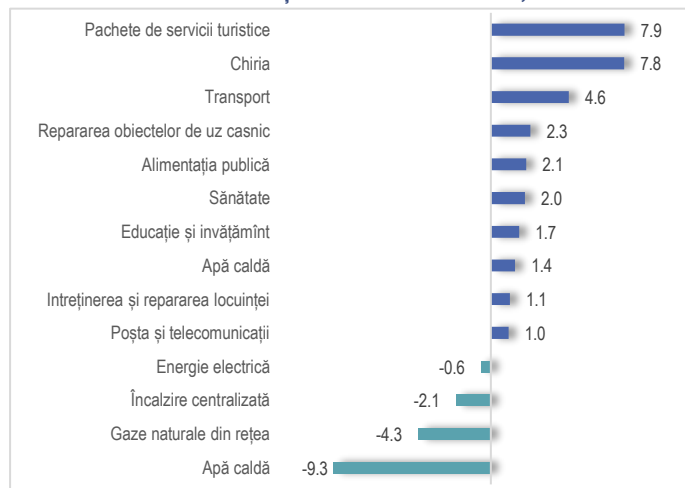

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sporirea prețurilor la mărfurile nealimentare cu 2,6% a contribuit cu 1 p.p. la IPC. Majorarea prețurilor la combustibili și carburanți a fost factorul principal care a determinat creșterea prețurilor la mărfurile nealimentare (0,3 p.p.). Cele mai accentuate creșteri de preț se atestă la țigări - cu 8%, autoturisme noi - cu 5,8%, combustibili și carburanți – cu 3,8%, materiale de construcție - cu 2,3%, televizoare – cu 2,1%, frigidere și congelatoare – cu 1,8%, mașini de spălat – cu 1,7%, mobilă - cu 1,6%, medicamente – cu 1,4% etc.

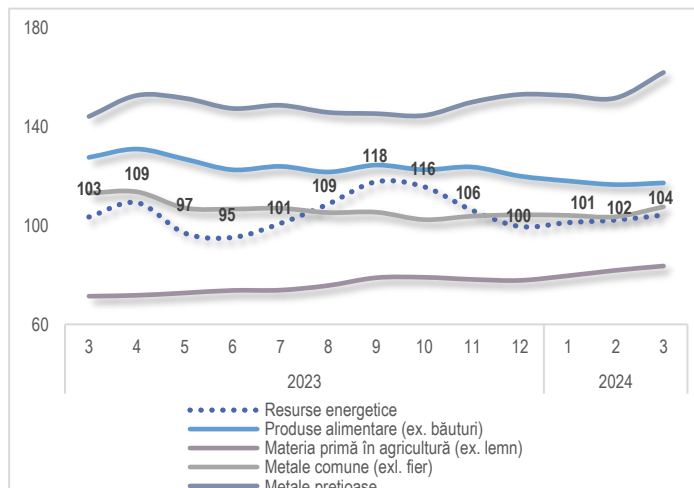
Tarifele la servicii s-au majorat cu 4,9% și au contribuit cu 0,4 p.p. la IPC. Creșterea tarifelor pentru servicii de transport a influențat IPC cu 0,09 p.p., pentru chirie – cu 0,08 p.p., pentru alimentația publică și servicii de turism - cu câte 0,06 p.p. Concomitent, urmare ajustărilor de către ANRE, tarifele la gaze naturale din rețea au avut o contribuție negativă de -0,1 p.p., la încălzire centrală și energia electrică cu câte -0,02 p.p., la apă caldă – cu -0,01 p.p.

Figura 2.7. Creșterea (+) /scaderea (-) tarifelor la principalele servicii prestate populației, luna martie față de decembrie 2023, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 2.8. Dinamica indicilor prețurilor internaționale la principalele grupe de produse (2010=100), %

Sursă: <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets>

Tensiunile din Orientul mijlociu au determinat presiuni asupra prețurilor internaționale la cele mai importante materii prime, în special, la petrol, cupru și aur. De asemenea, investițiile legate de tranziția la utilizarea energiei curate susțin cererea la metale comune. Totodată, creșterea ofertei a determinat scăderea presiunilor pro-inflaționiste asupra prețurilor la produsele alimentare.

Conform datelor Băncii Mondiale, indicele prețului mediu la resursele energetice a crescut în luna martie cu 4,6% față de luna decembrie 2023. De asemenea, de la începutul anului, prețurile la materia primă agricolă (exclusiv lemn) s-au majorat cu 7,5%, la metale prețioase - cu 5,8%, metale comune - cu 3,1%. Concomitent, prețurile la produsele alimentare (exclusiv băuturi) s-au micșorat cu 2,3%.

2.2. Cursul de schimb și piața valutară

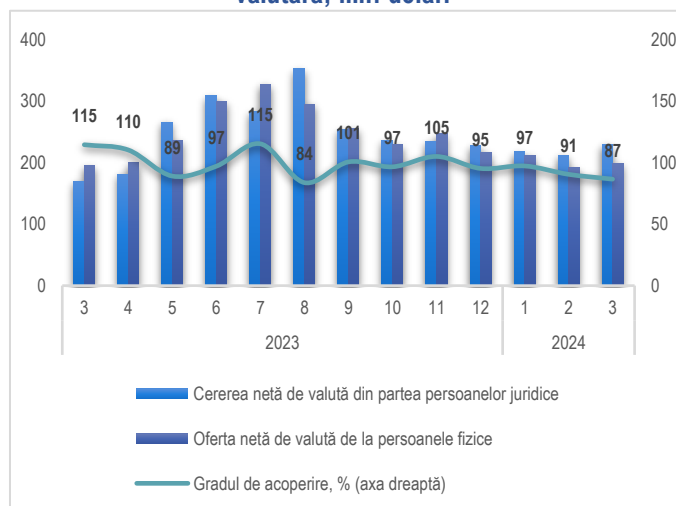
În luna martie 2024 moneda națională a marcat o depreciere de 1,4% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,41 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2024 până la 17,64 lei la 31.03.2024). Față de Euro, leul moldovenesc s-a apreciat cu 1,7%.

Factorii de influență asupra cursului de schimb:

- ↕ fluctuațiile dolarului SUA și a monedei Euro pe piețele valutare internaționale;
- ↓ cererea de valută mai mare decât cererea pe piața valutară internă;
- ↓ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută.

Figura 2.9. Evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA și Euro, Lei/USD, Lei/EUR

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.10. Cererea și oferta de valută străină pe piața valutară, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În ianuarie-martie 2024 cererea netă de valută din partea agenților economici a depășit oferta netă de valută de la persoanele fizice cu 8,6%.

↑ **Oferta netă** de la persoanele fizice a constituit 602,8 mil. dolari și s-a majorat cu 6,5% față de ianuarie-martie 2023.

↓ **Cererea netă** de valută din partea persoanelor juridice a constituit 659,4 mil. dolari și s-a majorat cu 37,6%.

Pe parcursul acestei perioade BNM nu a intervenit pe piața valutară locală.

Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la sfârșitul lunii martie 2024 a atins 5393,2 mil. dolari (asigurând 7,2 luni de import), micșorându-se cu 1,1% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2023 și majorându-se cu 15,3% - față de situația la 31.03.2023.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova (72,6 mil. dolari);
- ↓ deprecierea cursurilor de schimb ale valutilor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA (54,2 mil. dolari);
- ↑ veniturile din gestionarea rezervelor valutare (52,8 mil dolari);
- ↑ înregistrarea creditelor în favoarea Ministerului Finanțelor pentru proiecte investiționale (38 mil dolari).

2.3. Indicatorii monetari

Presiunile dezinflaționiste au determinat BNM să relaxeze în continuare politica monetară. În acest context, rata de bază a fost micșorată de la 14% în luna martie 2023 până la 3,75% în luna martie a anului curent, având ca scop stimularea cererii interne, echilibrarea economiei naționale și ancorarea așteptărilor inflaționiste. Prin urmare, s-au micșorat treptat ratele dobânzilor la credite și depozite.

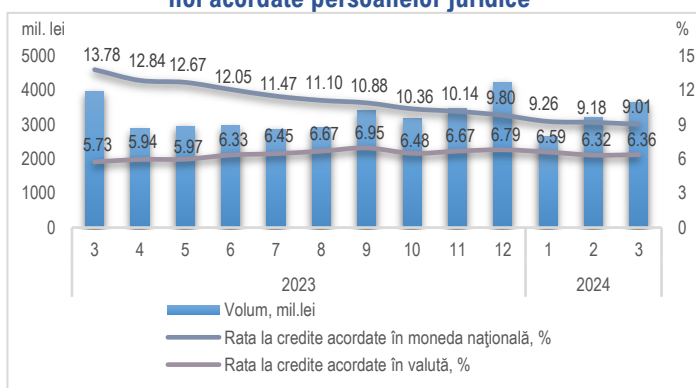
Îmbunătățirea condițiilor de creditare a determinat creștere în ianuarie-martie 2024 a volumului creditelor noi acordate (+14,4%). Totodată, această creștere s-a datorat creditării persoanelor fizice (în creștere de 1,9 ori), în timp ce creditele noi acordate persoanelor juridice au fost în diminuare.

Volumul creditelor noi acordate **persoanelor juridice** în ianuarie-martie 2024 s-a diminuat cu 1,8% față de perioada similară a anului 2023, constituind 9,5 mild. lei. Această situație a fost determinată de creșterea cu 0,6 p.p. a ratei dobânzii la credite acordate în valută străină (39,1% din suma totală), care au fost în diminuare cu circa 12% față de ianuarie-martie 2023.

Totodată, rata dobânzii la creditele acordate în monedă națională (60,9% din suma totală) s-a micșorat în luna martie cu 4,8 p.p. comparativ cu martie 2023, contribuind la creșterea acestora cu 4,3%.

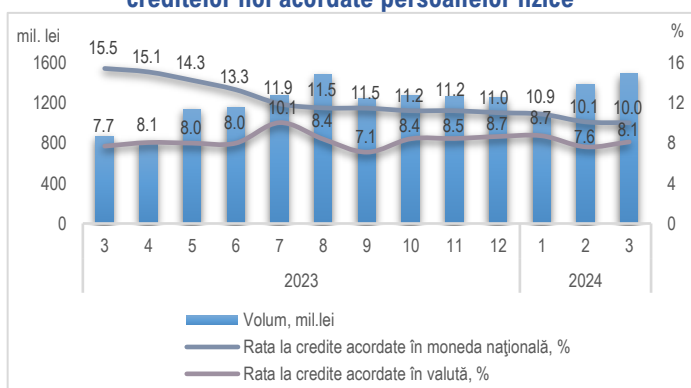
În ianuarie-martie 2024 volumul creditelor noi acordate **persoanelor fizice** s-a majorat de 1,9 ori față de perioada similară din 2023, constituind 4 mild. lei. Creșterea a fost asigurată de înviorarea *creditelor de consum* (66,8% din volumul total al creditelor noi acordate persoanelor fizice), care s-au majorat de 1,7 ori. *Creditele pentru imobil* (32,7% din total), de asemenea, au înregistrat o creștere de 3 ori. Această tendință a fost determinată de micșorarea cu 5,4 p.p. a ratei dobânzii la creditele acordate în monedă națională (99,7% din total). Totodată, *creditele pentru alte scopuri* (0,6% din total) rămân în diminuare.

Figura 2.11. Dinamica lunară a ratelor dobânzilor și creditelor noi acordate persoanelor juridice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

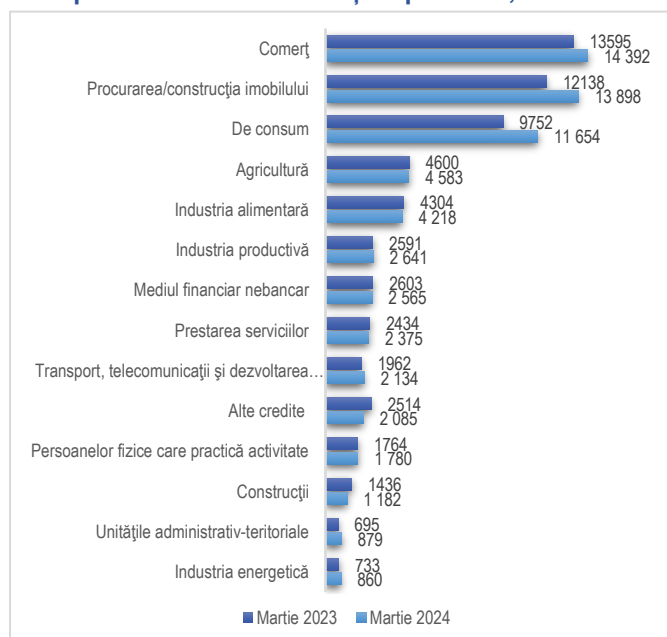
Figura 2.12. Dinamica lunară a ratelor dobânzilor și creditelor noi acordate persoanelor fizice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

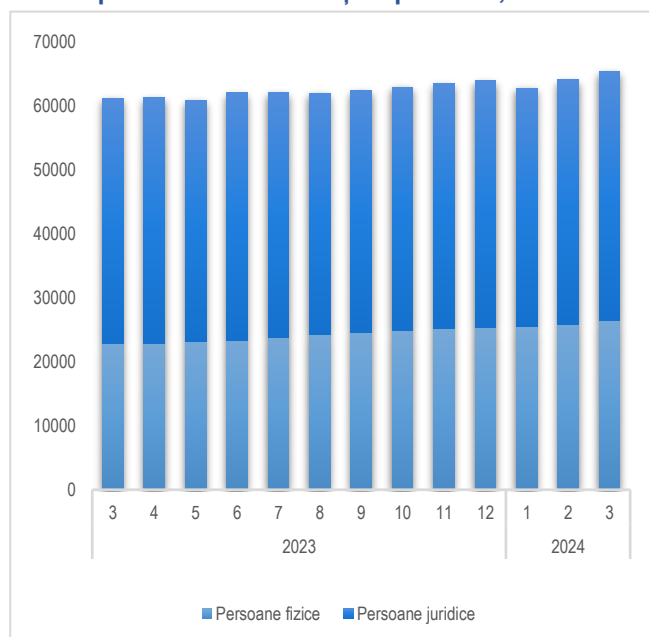
Ca rezultat, portofoliul total de credite bancare la finele lunii martie 2024 s-a majorat cu 6,7% comparativ cu situația la 31.03.2023, soldul total însumând 65,2 mild. lei.

Figura 2.13. Portofoliul de credite pe sectorul bancar la sfârșitul perioadei, mil. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.14. Portofoliul de credite pe sectorul bancar pe tipuri de debitori la sfârșitul perioadei, mil. lei

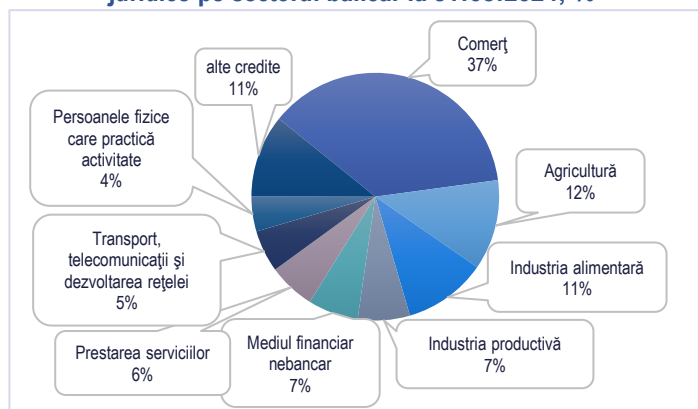
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Cu o pondere de 59,6%, soldul portofoliului de credite acordate **agenților economici** a însumat la sfârșitul lunii martie 38,9 mild. lei, majorându-se cu 1,6%. Majorarea portofoliului de credite acordate persoanelor juridice a fost determinată de creditele acordate comerțului care, având o pondere de 37% din total, s-au majorat cu 5,9%, fiind urmate de cele acordate în domeniul transportului și telecomunicațiilor (5,5% din total) – cu 8,8%.

Totodată, creditele direcționate industriei alimentare (10,8% din total) s-au micșorat cu 2%, iar cele acordate în domeniul construcțiilor (3% din total) – cu 17,7%.

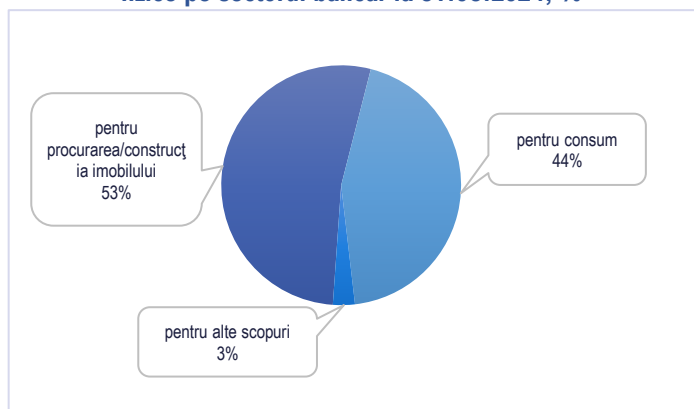
La finele lunii martie 2024 portofoliul de credite acordate **persoanelor fizice** a atins 22,8 mild. lei, fiind în creștere cu 15,5% comparativ cu situația la 31.03.2023. Majorarea portofoliului de credite a fost condiționată de creditele direcționate spre consum (44,2% din total) și creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului (52,7%), care au crescut cu 19,5% și 14,5%, respectiv, în timp ce alte credite (3,1%) s-au diminuat cu 14,1%.

Figura 2.15. Structura portofoliului de credite a persoanelor juridice pe sectorul bancar la 31.03.2024, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

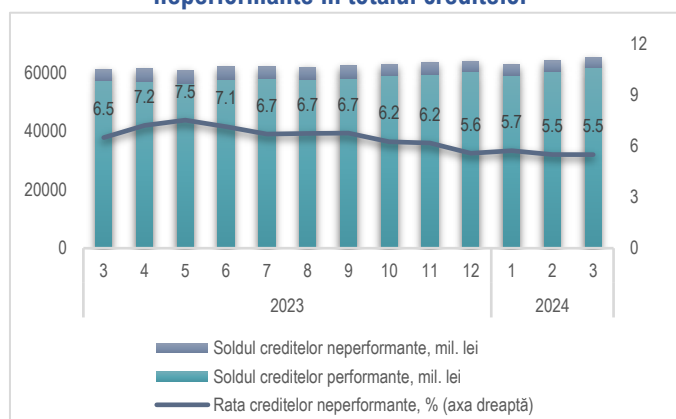
Figura 2.16. Structura portofoliului de credite a persoanelor fizice pe sectorul bancar la 31.03.2024, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

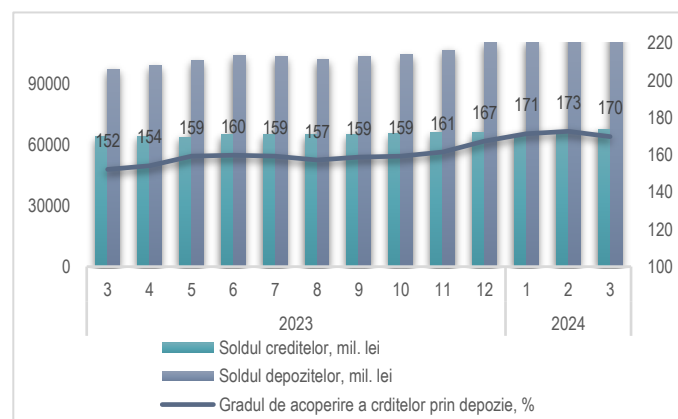
În luna martie 2024 volumul creditelor neperformante s-a diminuat cu 9,8% față de martie 2023 până la 3,6 mild. lei. În consecință, ponderea creditelor neperformante în volumul total al creditelor s-a micșorat cu 1 p.p., ajungând la nivelul de 5,5%.

Figura 2.17. Evoluția soldului creditelor și a ratei creditelor neperformante în totalul creditelor

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.18. Gradul de acoperire a creditelor prin depozite

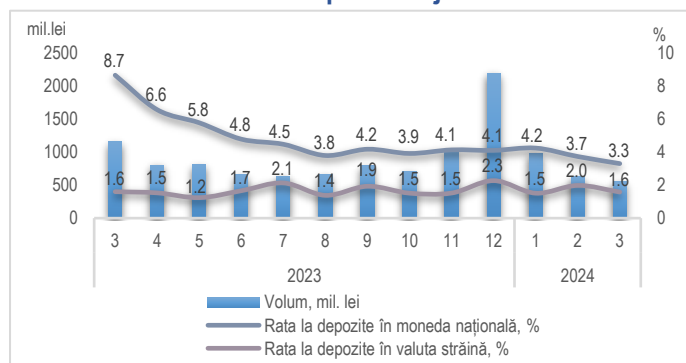
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 169,8%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale dispun de lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

În contextul diminuării ratelor la depozite, se atestă tendința de diminuare a depozitelor noi atrase la termen. În ianuarie-martie 2024 au fost atrase depozite noi în valoare de 10,9 mild. lei, sau cu 3% mai puțin comparativ cu ianuarie-martie 2023.

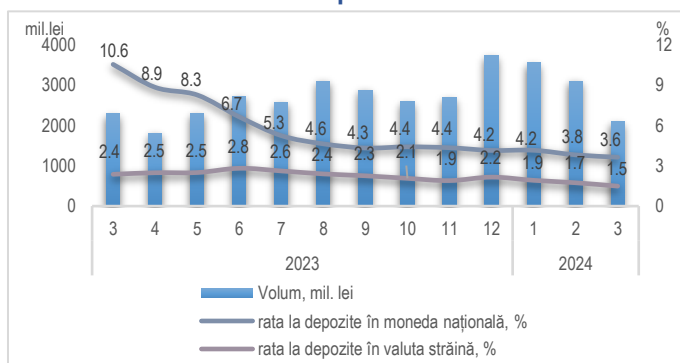
Persoanelor fizice le revin 80,3% (8,7 mild. lei) din volumul total al depozitelor noi la termen – cu 2,7% mai mult decât în ianuarie-martie 2023. Concomitent, volumul depozitelor noi la termen atrase de la **persoanele juridice** s-a diminuat cu 20,9%.

Figura 2.19. Dinamica lunară a depozitelor noi la termen atrase de la persoane juridice

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.20. Dinamica lunară a depozitelor noi la termen atrase de la persoane fizice

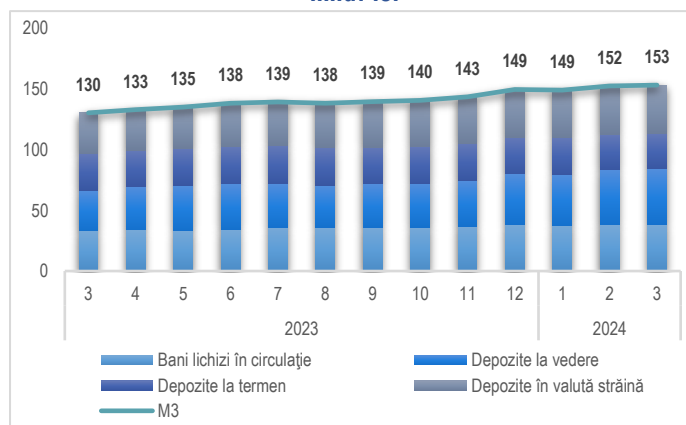
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Concomitent, **depozitele noi atrase la vedere** au fost în creștere considerabilă de 30,1% față de ianuarie-martie 2023, constituind 55,5 mild.lei.

Astfel, soldul depozitelor la sfârșitul lunii martie 2024 s-a majorat cu 18,3% comparativ cu situația la 31.03.2023, atingând un volum de 114,4 mild. lei.

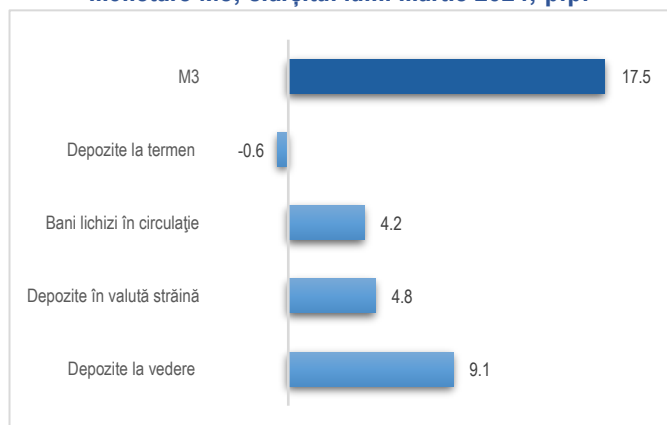
Depozitele la vedere au avut cea mai semnificativă contribuție pozitivă la creșterea masei monetare. La sfârșitul lunii martie 2024 masa monetară M3 a constituit 152,9 mild. lei și s-a majorat cu 17,5% comparativ cu situația de la 31.03.2023, creștere influențată preponderent de majorarea depozitelor la vedere (+9,1 p.p. contribuție). Contribuția depozitelor în valută străină a fost de 4,8 p.p., banilor în circulație – de 4,2 p.p., în timp ce contribuția depozitelor la termen a fost negativă (-0,6 p.p.).

Figura 2.21. Dinamica masei monetare M3 pe componente, mild. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 2.22. Gradul de influență asupra evoluției masei monetare M3, sfârșitul lunii martie 2024, p.p.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

3. Finanțe publice

3.1. Bugetul public național

Conform datelor Ministerului Finanțelor, veniturile Bugetului Public Național în I trimestru 2024 au atins valoarea de 25 346,4 mil. lei, înregistrând o creștere de 5,8% față de aceeași perioadă a anului precedent. În aceeași perioadă, cheltuielile au totalizat 27 688 mil. lei, marcând o creștere de 6,7%.

În ianuarie-martie 2024, deficitul bugetar s-a soldat cu -2 341,6 mil. lei și s-a majorat cu 18,8% comparativ cu perioada similară 2023 (-1971,2 mil. lei).

Figura 3.1. Evoluția trimestrială a veniturilor și cheltuielilor bugetare (2020-2024), %

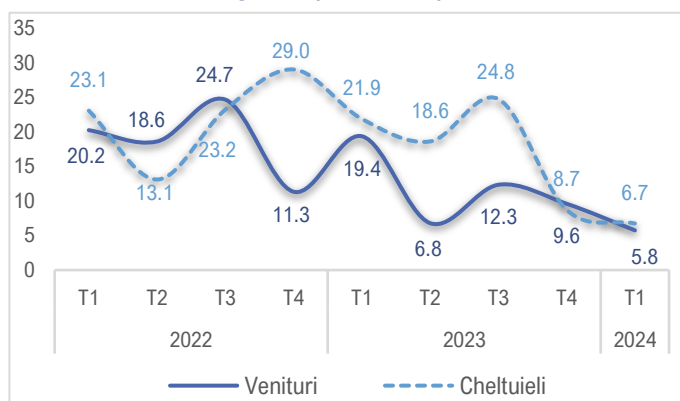
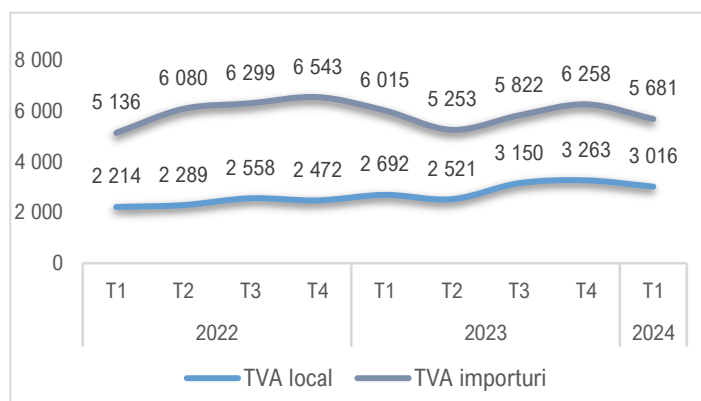

Figura 3.2. Încasările bugetare trimestriale din TVA (mil. lei)

Sursă: Ministerul Finanțelor

În structura veniturilor bugetare, cea mai mare pondere (64,1%) revine încasărilor din impozite și taxe - 16 247,2 mil. lei, în structura cărora se evidențiază **veniturile din impozite și taxe pe mărfuri și servicii**, care au generat o contribuție de 2,5 p.p. la creșterea veniturilor publice, dintre care componentele cu influență principală:

- ↑ Încasările din accize au înregistrat o majorare de 22,2% în contextul extinderii listei subiecților care au obligația de a calcula și achita accize și majorarea cotelor accizelor pentru unele categorii;
- ↑ veniturile din TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova au crescut cu 12%, semnalând relansarea consumului intern;
- ↓ Încasările din TVA la mărfurile importate au înregistrat o scădere de 5,6%, determinată de diminuarea valorii mărfurilor importate, ca urmare a descreșterii prețurilor externe și temperării cererii interne.

Încasările din impozit pe venitul persoanelor fizice s-au majorat cu 22,8%, contribuind cu 1,5 p.p. la creșterea veniturilor totale, în timp ce al **persoanelor juridice** a scăzut cu 12,5%, generând cel mai mare impact negativ de -1,8 p.p., această diminuare fiind urmare a realizării măsurii de politică fiscală privind aplicarea cotei zero de impozitare a veniturilor întreprinderilor mici și mijlocii nedistribuite sub formă de dividende.

Încasările din veniturile salariale au determinat cea mai mare influență pozitivă asupra evoluției veniturilor (+4,8 p.p.). Veniturile din contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii și din prime de asigurare obligatorie de asistență medicală au înregistrat o creștere de 17,2% fiecare.

Intrările de granturi s-au diminuat. În trimestrul I 2024 au fost primite granturi de la organizații internaționale pentru realizarea proiectelor investiționale în valoare de 303,4 mil. lei, cu 27,2% mai puțin comparativ cu perioada anului precedent (416,7 mil. lei), contribuind la reducerea veniturilor BPN cu -0,5 p.p.

În ianuarie-martie 2024, categoria „**Alte venituri**” a înregistrat o scădere de 7,4% față de perioada similară din anul precedent și a influențat veniturile bugetare totale cu -0,3 p.p. Categoriile cu cea mai mare influență negativă au fost „*venituri din proprietate*” (-42,2%), „*venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor*” (-3,5%), „*donații voluntare*” (-33,8%).

Figura 3.3. Structura veniturilor bugetare în trimestrul I 2024 (%)

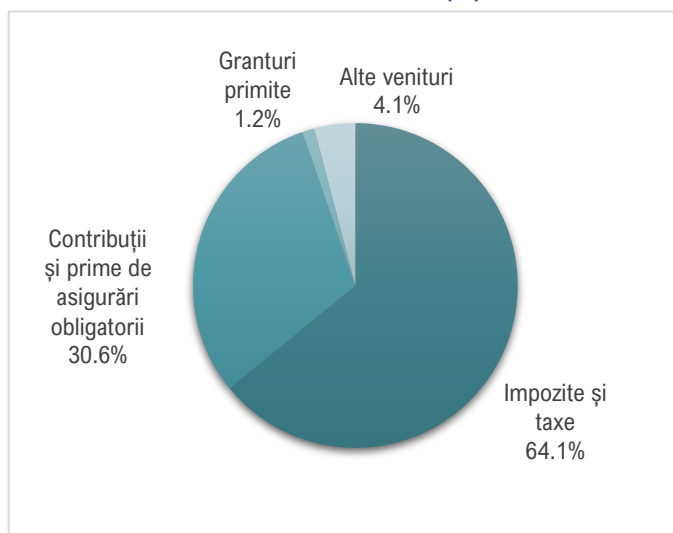
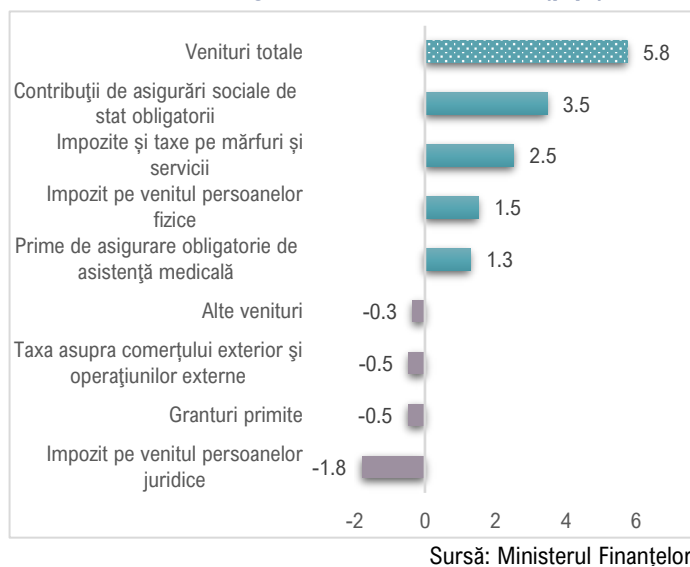

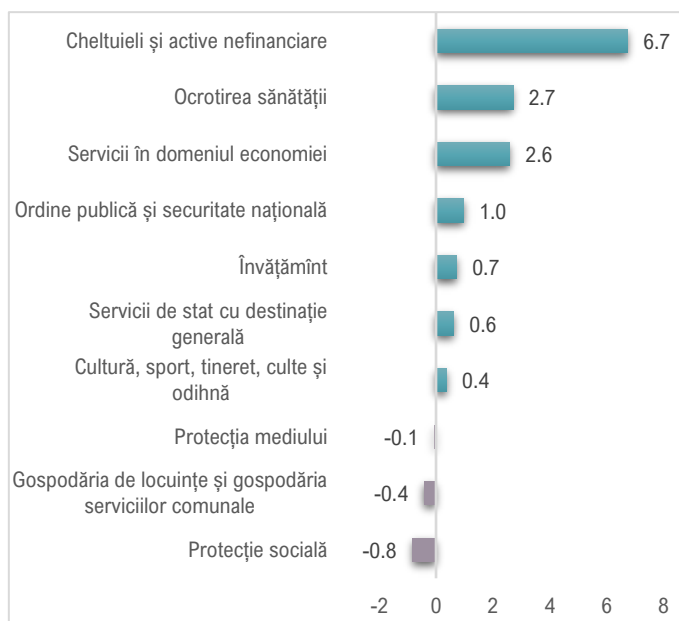
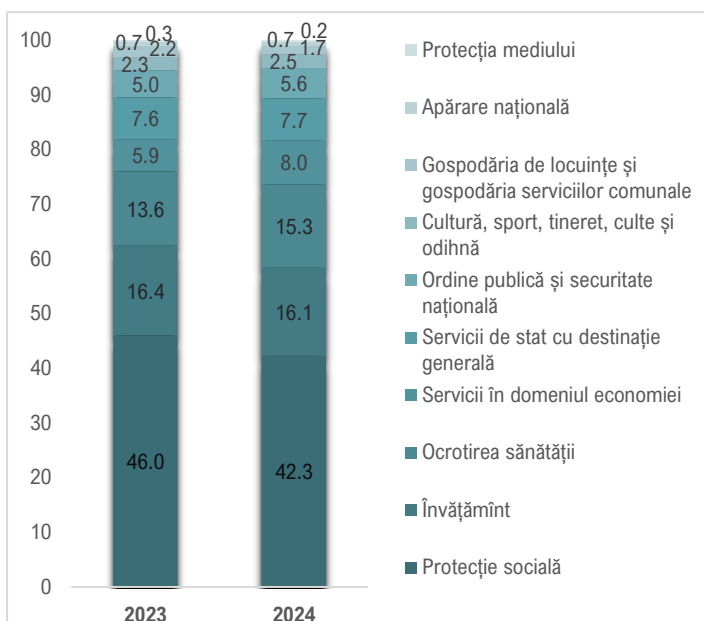
Figura 3.4. Contribuția componentelor la creșterea veniturilor bugetare în trimestrul I 2024 (p.p.)

Situația economică complicată din regiune menține cheltuielile bugetare în creștere mai pronunțată comparativ cu veniturile, generând presiune asupra bugetului.

Creșterea cheltuielilor bugetare din primul trimestru al anului curent a fost în principal influențată de majorările cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății, care a înregistrat o majorare de 19,9%, contribuind cu 2,7 p.p. la creșterea totală. Serviciile în domeniul economiei au crescut cu 44% (+2,6 p.p. contribuție), ordine publică și securitate națională - cu 19,4% (+1 p.p. contribuție), cheltuielile pentru serviciile în domeniul învățământului - cu 4,4% (+0,7 p.p. contribuție), serviciile de stat cu destinație generală - cu 8,3% (+0,6 p.p. contribuție), cultură, sport, culte, tineret și odihnă - cu 16,5% (+0,4 p.p. contribuție).

Din valoarea totală a cheltuielilor bugetare ponderea cea mai mare (43,9%) revine cheltuielilor pentru protecția socială, care în trimestrul I al anului curent au înregistrat o diminuare cu 1,8% față de perioada similară din anul precedent, generând cel mai mare impact asupra diminuării cheltuielilor bugetare de - 0,8 p.p. Cheltuielile pentru gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale au scăzut cu -18,8% (-0,4 p.p. contribuție), protecția mediului - cu -18,7 (-0,1 p.p. contribuție).

Figura 3.5. Contribuția componentelor la creșterea cheltuielilor în trimestrul I 2024 (p.p.)**Figura 3.6. Structura cheltuielilor conform clasificării funcționale în trimestrul I 2023-2024, %**

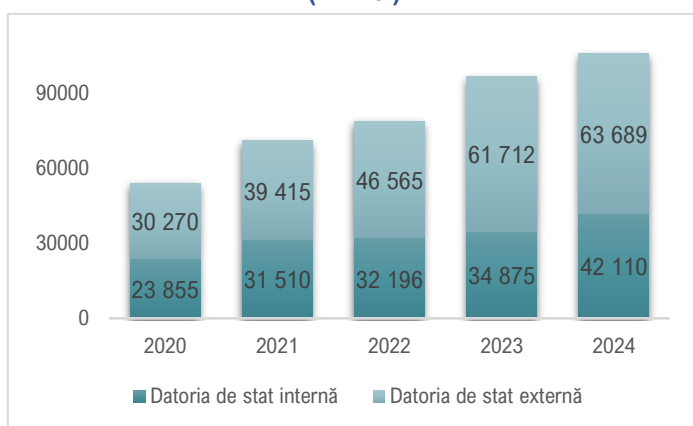
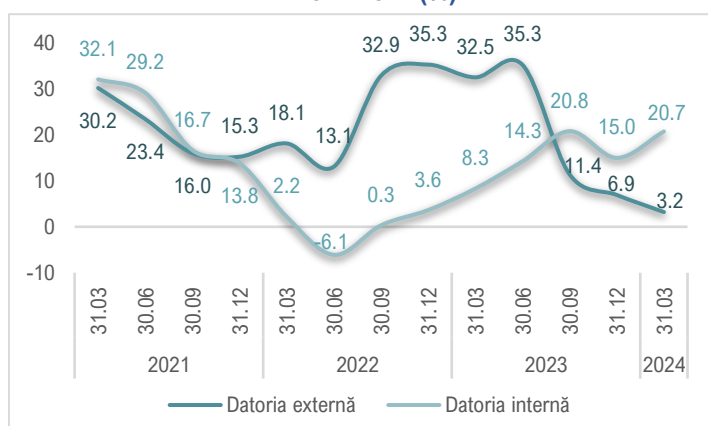
Sursă: Ministerul Finanțelor

3.2. Datoria de stat administrată de Guvern

Tendința de creștere a datoriei de stat (internă și externă) se menține și în anul 2024, influențată de necesitatea finanțării deficitului bugetar. La situația din 31 martie soldul datoriei de stat a însumat 105,8 mild. lei și a înregistrat o majorare cu 9,5% comparativ cu aceeași dată din anul precedent.

Cu o pondere de 39,8% în valoarea totală a datoriei de stat, **datoria internă** la sfârșitul lunii martie 2024 a constituit 42,1 mild. lei și s-a majorat cu 20,7% față de aceeași situație a anului 2023. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat pe piața primară, al căror volum de la începutul anului curent a crescut cu 9,5%.

Datoria de stat externă (pondere de 60,2% în total), a însumat 63,7 mild. lei și s-a majorat cu 3,2%. În valută străină datoria de stat externă a constituit 3609,5 mil. dolari și a înregistrat creșterea cu 7,7% comparativ cu sfârșitul lunii martie 2023. Majorarea intrărilor de surse externe de finanțare a condiționat creșterea datoriei de stat externe.

Figura 3.7. Datoria de stat la data de 31 martie, anii 2020-2024 (mil. lei)**Figura 3.8. Evoluția datoriei de stat internă și externă, anii 2021-2024 (%)**

Sursă: Ministerul Finanțelor

În structura valorilor VMS se evidențiază unele modificări: s-a majorat ponderea bonurilor de trezorerie emise pe 364 zile cu 9,8 p.p., ajungând la 61,2% și pe 2 ani cu 0,2 p.p. (până la 3,7%). Totodată, s-a micșorat ponderea bonurilor de trezorerie emise pe 91 zile cu 3,6 p.p. (până la 1,2%), 182 zile – cu 4,8 p.p. (până la 27,4%), 3 ani – cu 0,8 p.p. (1,6%), 5 ani – cu 1,9 p.p. (3%).

⇒ Rata medie a dobânzii la VMS s-a micșorat de la 10,38% (martie 2023) până la 4,46% (martie 2024).

⇒ Investitorii din sectorul bancar domină piața VMS cu 82,5%.

Figura 3.9. Dinamica ratei nominale medii anuale ponderate a dobânzii pentru VMS, anii 2023-2024 (%)

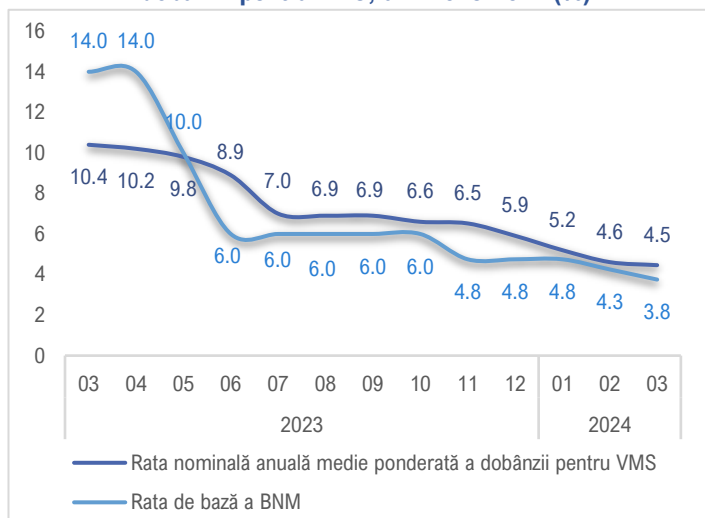
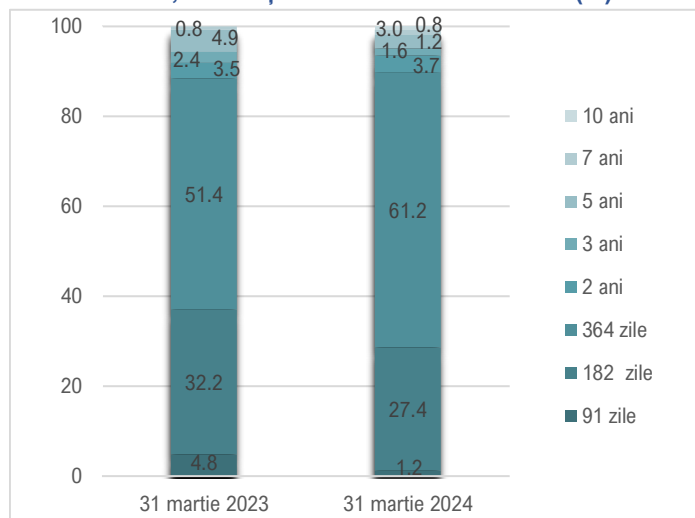

Figura 3.10. Structura după maturități a valorilor mobiliare de stat, la situația din 31 martie 2023-2024 (%)

Sursă: Ministerul Finanțelor

4. Sectorul extern

4.1. Balanța de plăți externe

Deși necesarul de finanțare externă a țării s-a diminuat, acesta rămâne la nivel înalt. Prețurile reduse la resursele energetice și produsele alimentare, cererea internă slabă și războiul din țara vecină s-au reflectat în indicatorii Balanței de plăți externe pentru I trimestru 2024. Cererea internă și diminuarea prețurilor la bunurile importate au determinat scăderea cu 11,7% a valorii importurilor de bunuri, ceea ce a condus la diminuarea deficitului contului curent cu 9,9%. Prin urmare, necesarul de finanțare externă a țării raportat la PIB a atins nivelul de 11,5%, comparativ cu 14,1% în ianuarie-martie 2023.

Perspectivile incerte accentuate de conflictul armat din țara vecină au determinat micșorarea de 2,5 ori a fluxului de intrări a investițiilor străine directe în țara noastră.

În aceste condiții, creditele comerciale și avansurile, precum și mijloacele financiare sub formă de numerar și depozite au constituit principalele surse de finanțare a deficitului contului curent în ianuarie-martie 2024.

Contul curent și contul de capital

Deficitul contului curent s-a micșorat, constituind 11,8% în raport cu PIB. Deficitul contului curent a înregistrat 449,6 mil. dolari și s-a diminuat cu 9,9% comparativ cu ianuarie-martie 2023.

Situația soldurilor principalelor componente ale contului curent se prezintă astfel:

- comerț cu bunuri: -1101,9 mil. dolari (-10,8%);
- comerț cu servicii: 209,7 mil. dolari (-23,4%);
- venituri primare: 77,5 mil. dolari (+24,1%);
- venituri secundare: 365,1 mil. dolari (-8,6%).

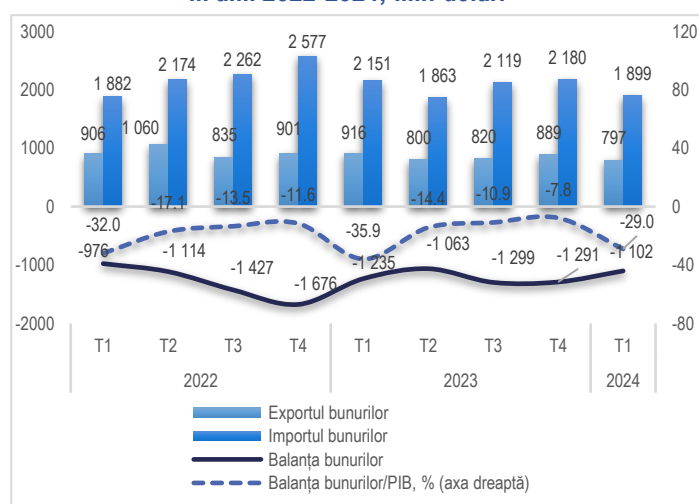
Îmbunătățirea soldului contului curent a fost determinată de diminuarea deficitului comercial și evoluția pozitivă a excedentului veniturilor primare.

Figura 4.1. Principalele componente ale contului curent în anii 2022-2024, mil. dolari SUA

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.2. Comerțul internațional cu bunuri în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Exporturile de bunuri au constituit 796,6 mil. dolari (-13,1%) și au fost determinate în general de:

- ↓ micșorarea reexporturilor de produse minerale (ulei de petrol) către Ucraina;
- ↓ diminuarea prețurilor internaționale la bunurile exportate;
- ↓ conflictul militar în Ucraina.

Importurile de bunuri au constituit 1898,6 mil. dolari (-11,7%), fiind determinate de:

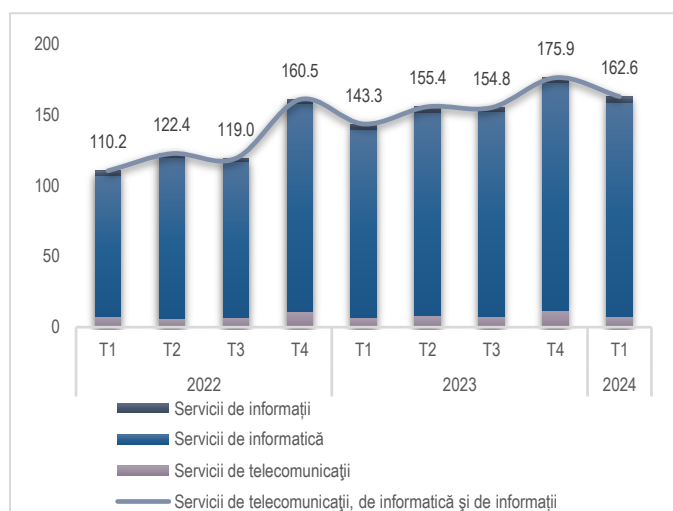
- ↓ micșorarea importurilor de produse minerale (ulei de petrol);
- ↓ cererea internă pentru bunurile importate;
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la bunurile importate.

Exportul serviciilor s-a diminuat cu 4,2% (în termeni nominali), în general, datorită micșorării serviciilor de călătorii (-16,3%) și de transport (-8,1%), serviciilor de telecomunicații, informatică și informații (+28,6%) și serviciilor de construcții (+2,1 ori). Totodată, serviciile de telecomunicații, informatică și informații au crescut cu 13,5%.

Importul serviciilor s-a majorat cu 12,4%. În cadrul acestora s-au majorat importurile serviciilor de transport (+17,3%), serviciilor de telecomunicații, informatică și informații (+12%) și serviciilor de călătorii (+2,4%).

Figura 4.3. Comerțul internațional cu servicii în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.4. Exportul serviciilor de telecomunicații, informatică și informații în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

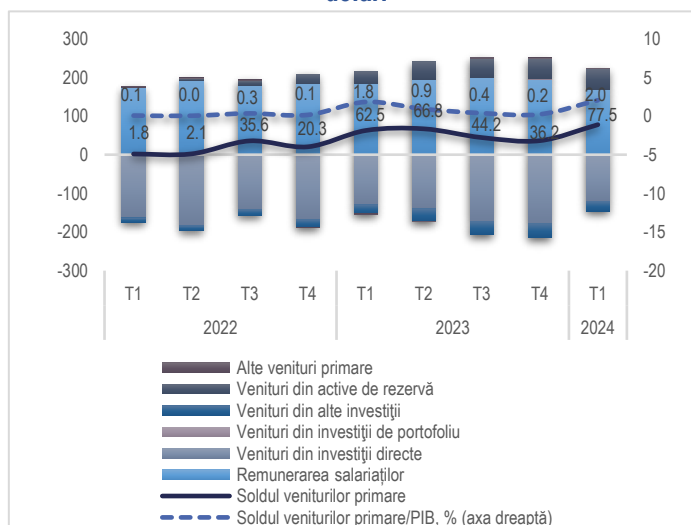
Soldul pozitiv al balanței **veniturilor primare** a constituit 77,5 mil. dolari (+24,1%), datorită creșterii cu circa 66,6% a veniturilor din gestionarea rezervelor (până la 53 mil. dolari). Concomitent, s-au diminuat cu 7,7% ieșirile de venituri din investiții directe ale nerezidenților, în special, datorită scăderii cu 30,9% a profiturilor reinvestite (până la 68,9 mil. dolari).

Veniturile secundare nete au înregistrat un excedent în valoare de 365,1 mil. dolari (-8,6%).

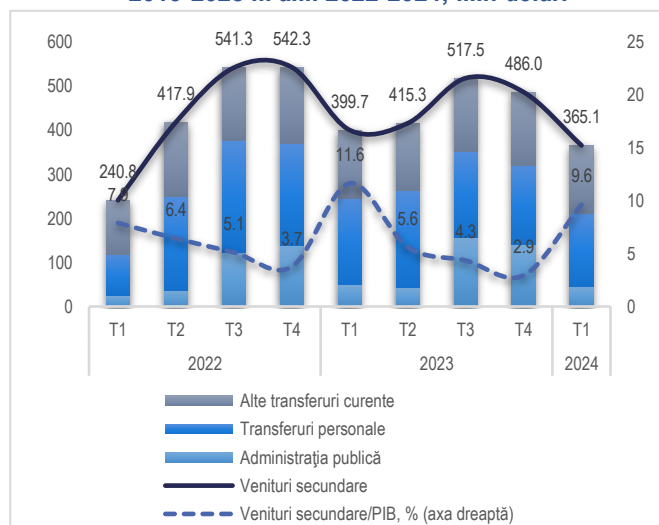
Această situație s-a datorat, în special, diminuării cu 6,5% a intrărilor transferurilor personale în mărime de 253,7 mil. dolari, în timp ce ieșirile acestora s-au majorat cu 16,9% (până la 87,6 mil. dolari).

De asemenea, au scăzut cu 4,8% transferurile primite de sectorul privat, până la 253,7 mil. dolari, iar transferurile primite de administrația publică s-au diminuat cu 5,8%, însumând 48,2 mil. dolari.

Intrările din asistență tehnică, ajutorul umanitar și granturile acordate în cadrul cooperării internaționale pentru toate sectoarele instituționale au scăzut cu 17,8%, acestea constituind 79,7 mil. dolari.

Figura 4.5. Veniturile primare nete în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.6. Veniturile secundare nete în ianuarie-septembrie 2019-2023 în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Contul de capital s-a soldat cu intrări de capital în valoare de 11,5 mil. dolari, fiind în diminuare cu 19,1%. Intrările nete înregistrate la sectorul privat s-au micșorat cu 56,7%, până la 3,2 mil. dolari. Concomitent, intrările nete de asistență tehnică din exterior primite de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 8,23 mil. USD (+23,2%).

Drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital, **necesarul net de finanțare externă** a constituit -438,1 mil. dolari (11,5% în raport cu PIB).

Contul financiar

Contul financiar a înregistrat intrări nete de capital, necesare pentru finanțarea deficitului contului curent, în mărime de 493,1 mil. dolari. Acumularea netă a pasivelor a însumat 101,8 mil. dolari, în timp ce activele financiare nete s-au micșorat cu 391,3 mil. dolari.

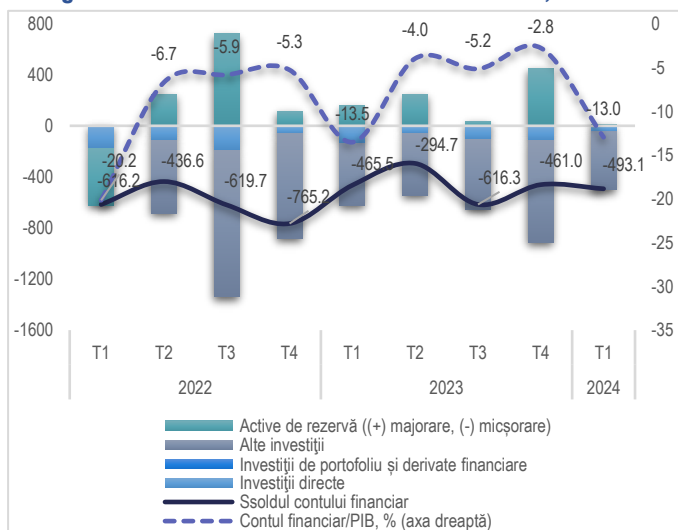
Majorarea netă a pasivelor a fost determinată de evoluția angajamentelor sub formă de investiții directe, a celor sub formă de credite comerciale și avansuri. Diminuarea netă a activelor financiare a fost cauzată, în special, de scăderea activelor sub formă de numerar și depozite.

Sursa principală de finanțare a deficitului contului curent o constituie intrările nete de mijloace financiare sub formă de numerar și depozite, credite comerciale și avansuri. De asemenea, la finanțarea deficitului contului curent au contribuit și investițiile directe, în special pe seama reinvestirii profiturilor de nerezidenți.

Principalele componente ale contului financiar:

- investiții străine directe: -47,2 mil. dolari (-3 ori față de 3 luni 2023);
- investiții de portofoliu: 1,7 mil. dolari (+6,3 ori);
- alte investiții: -454 mil. dolari (-5,8%);
- active de rezervă: +7,1 mil. dolari (-22 ori).

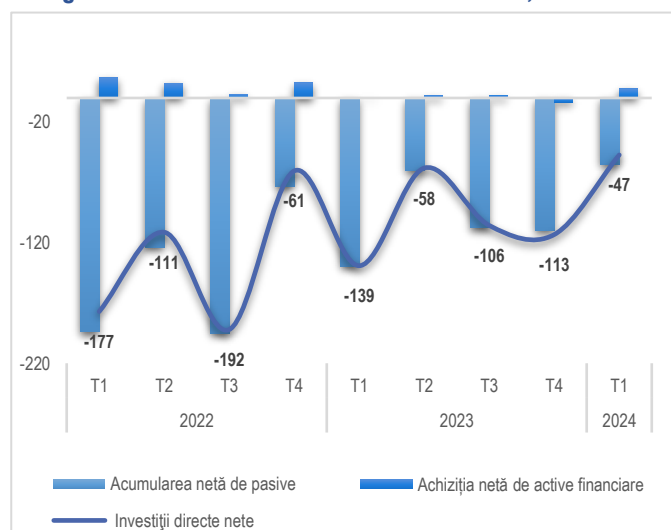
Figura 4.7. Contul financiar în anii 2022-2024, mil. dolari

Notă: (+) ieșiri nete de capital, (-) intrări nete de capital

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.8. Dinamica ISD în anii 2022-2024, mil. dolari

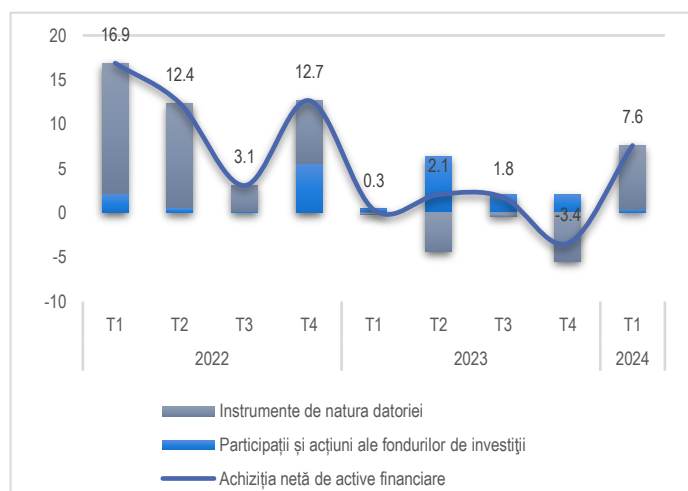

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Investițiile străine directe (ISD) au înregistrat intrări nete de capital în valoare de 47,2 mil. dolari (de 3 ori mai puțin față de ianuarie-martie 2023), ca urmare a creșterii nete de pasive (capitalul nerezidenților investit în Moldova) cu 54,8 mil. dolari. Concomitent, activele nete (capitalul rezidenților Moldovei investit în alte țări) s-au majorat cu 7,6 mil. dolari.

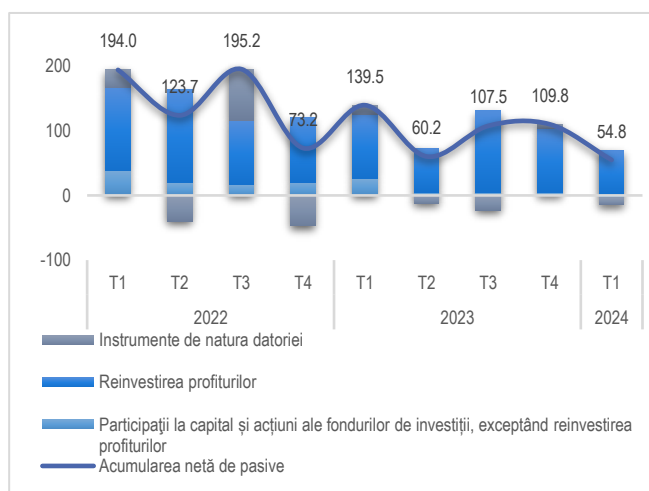
Intrările capitalului sub formă de ISD s-au diminuat de 2,5 ori față de nivelul înregistrat în ianuarie-martie 2023, determinate de ieșirile de capital sub formă de participațiile nete la capital (-3,4 mil. dolari) și instrumentele de natura datoriei față de investitorii străini (-10,7 mil. dolari), precum și de micșorarea intrărilor de profitul reinvestit (-30,9%).

Figura 4.9. Achiziția netă de active financiare a ISD pe instrumente în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.10. Acumularea netă de pasive a ISD pe instrumente în anii 2022-2024, mil. dolari

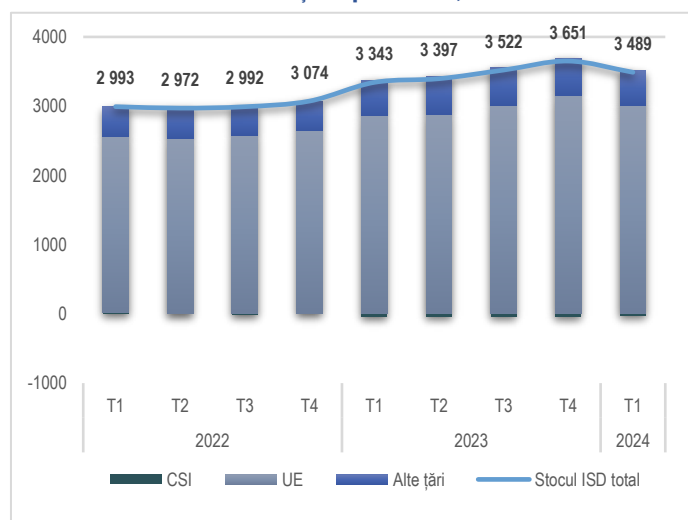

Sursă: Banca Națională a Moldovei

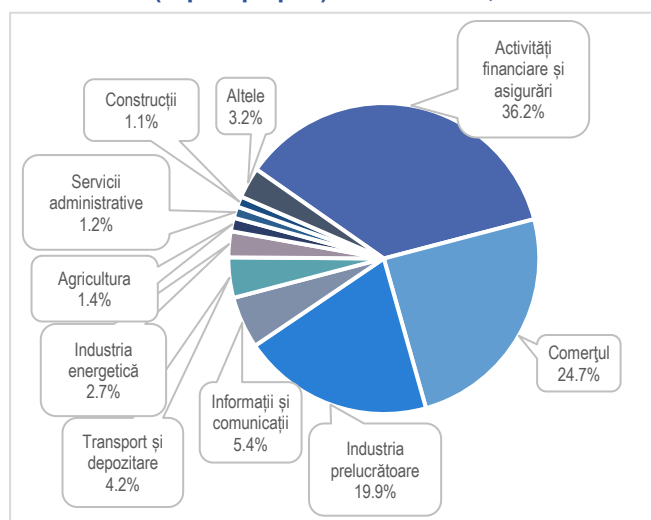
Stocul total de pasive sub formă de ISD la 31.03.2024 a fost evaluat la 4957,2 mil. dolari (în creștere cu 2,9% față de 31.03.2023), din care participațiile la capital dețin o pondere de 65,3%, iar împrumuturile de datorie – 34,7%.

În distribuția geografică a capitalului acumulat, investitorilor din țările UE le-au revenit ponderea majoră – 86,2%, din alte țări – 14,5%. În același timp, investițiile directe provenite din CSI au totalizat -24,5 mil. dolari. Principalii investitori străini în Moldova sunt originari din Cipru, Olanda, România, Franța, Bulgaria, Austria, Marea Britanie etc.

Principalele activități economice care au beneficiat de ISD sunt activitățile financiare și de asigurări (36,2% din stocul total al investițiilor directe sub formă de capital propriu), comerțul (24,7%) și industria prelucrătoare (19,9%).

Figura 4.11. Distribuția geografică a ISD (capital propriu) acumulate la sfârșitul perioadei, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.12. Structura ISD pe activități economice (capital propriu) la 31.03.2024, %

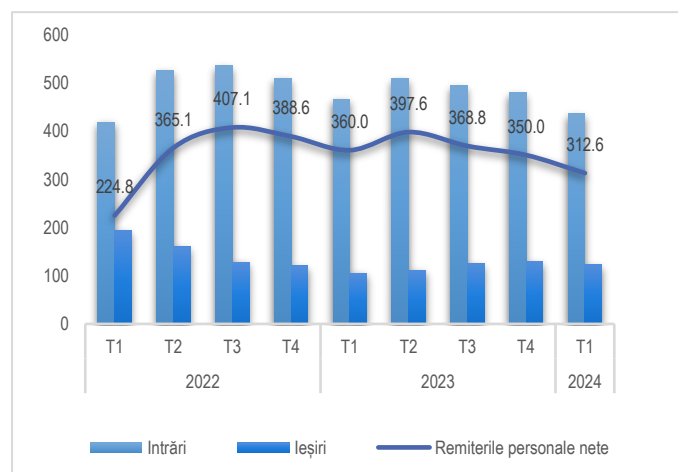
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Activele oficiale de rezervă s-au majorat pe parcursul ianuarie-martie 2024 cu 7,1 mil. dolari, contribuind pozitiv la modificarea totală a activelor țării.

Remiterile personale²

Conform datelor statisticii Balanței de plăți, în ianuarie-martie 2024 volumul remiterilor personale primite de rezidenții Republicii Moldova a constituit 435,3 mil. dolari (11,5% în raport cu PIB), fiind în diminuare cu 6,5% comparativ cu perioada similară a anului 2023.

Remiterile primite din țările UE (58,6% din total) și din CSI s-au micșorat cu 0,4% și de 2 ori, respectiv. Concomitent, au crescut cu 7,2% remiterile primite din alte țări.

Figura 4.13. Dinamica remiterilor personale în anii 2022-2024, mil. dolari

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Figura 4.14. Remiterile personale primite de rezidenții Republicii Moldova din străinătate în anii 2022-2024, mil. dolari

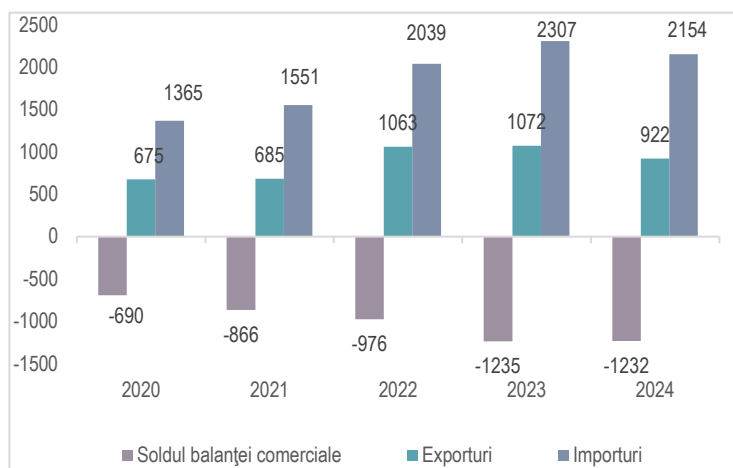
Sursă: Banca Națională a Moldovei

² Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la Balanța de plăți și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.

4.2. Comerțul internațional cu mărfuri

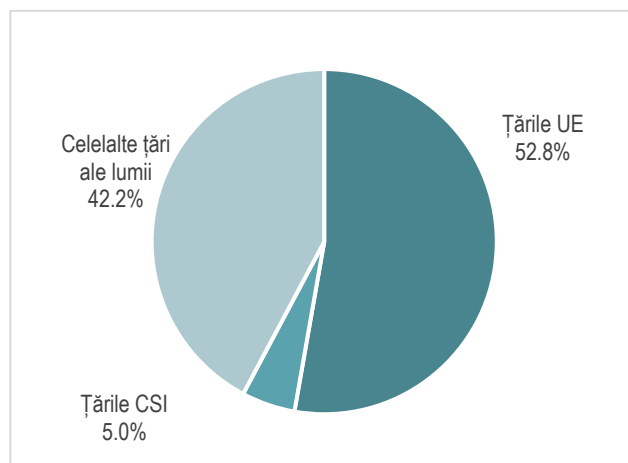
Valoarea totală a comerțului internațional cu mărfuri în trimestrul I 2024 a fost de 3075,9 mil. dolari SUA, înregistrând o scădere de 9% față de trimestrul I 2023. Exporturile (FOB) s-au diminuat cu 150,2 mil. dolari (-14%) și importurile (CIF) - cu 152,8 mil. dolari (-5,1%). În rezultat, deficitul balanței comerciale s-a diminuat cu 0,2% (de la -1234,9 mil. dolari până la -1232,3 mil. dolari).

Figura 4.15. Comerțul internațional cu mărfuri în trimestrul I 2018-2024, mil. dolari

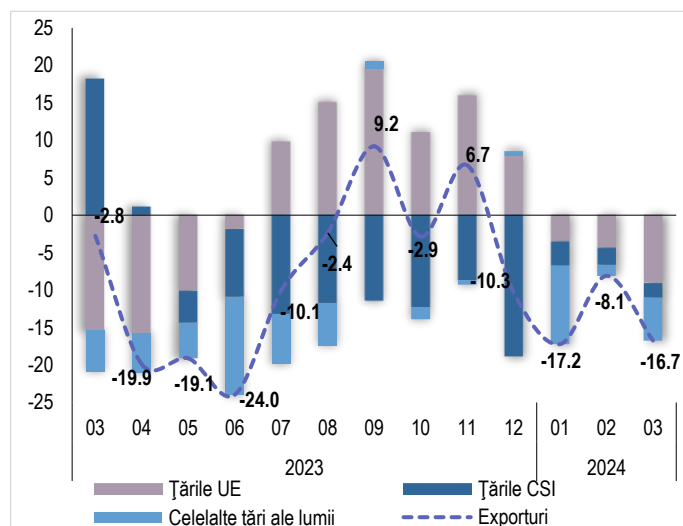
Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.16. Schimburile comerciale pe grupe de țări în trimestrul I 2024, %

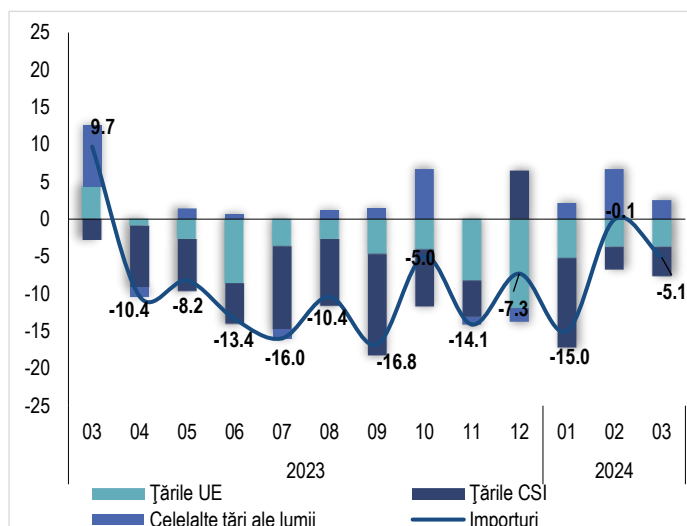
Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.17. Evoluția lunară a exporturilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.18. Evoluția lunară a importurilor (%) și contribuția pe grupe de țări (p.p.)

Sursă: Biroul Național de Statistică

4.2.1. Exporturi (FOB)

Traectoria negativă a evoluției exporturilor cu mărfuri a continuat și în luna martie 2024, înregistrând o scădere cu 16,7% comparativ cu martie 2023. Cumulativ, în primele trei luni 2024, exporturile au însumat 921,8 mil. dolari, fiind în diminuare cu 14%, determinată, preponderent, de micșorarea cu 38,6% a reexporturilor de mărfuri străine.

Exporturile de mărfuri autohtone, care au reprezentat 77,6% din totalul exporturilor, au înregistrat o scădere de 2,8% în primele trei luni ale anului 2024. Diminuarea cererii externe, reducerea potențialului de export, reducerea prețurilor externe și diminuarea reexporturilor de mărfuri străine sunt factorii principali care au influențat involuția exporturilor.

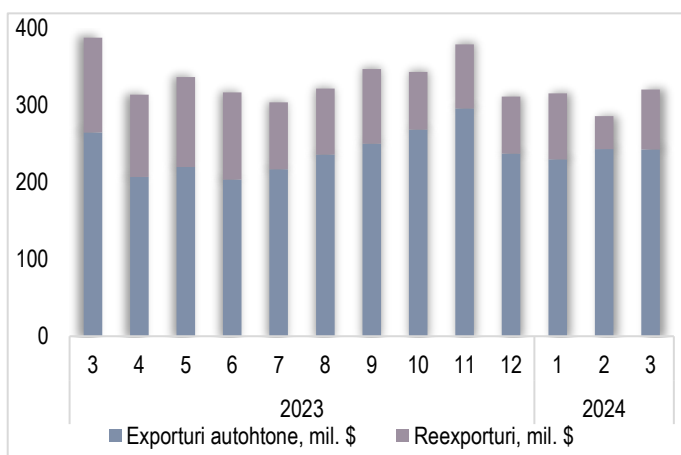
Exporturile de mărfuri spre toate grupele de țări s-au diminuat.

Spre **țările UE** exporturile au constituit 65,7% din total, fiind în scădere cu 9,3%. Astfel contribuția negativă la evoluția exporturilor a fost de -5,8 p.p.

Exporturile spre **țările CSI**³ au scăzut semnificativ - cu 28,7%. Cu o pondere de 7,2% din total, au contribuit negativ la evoluția exporturilor cu -2,5 p.p.

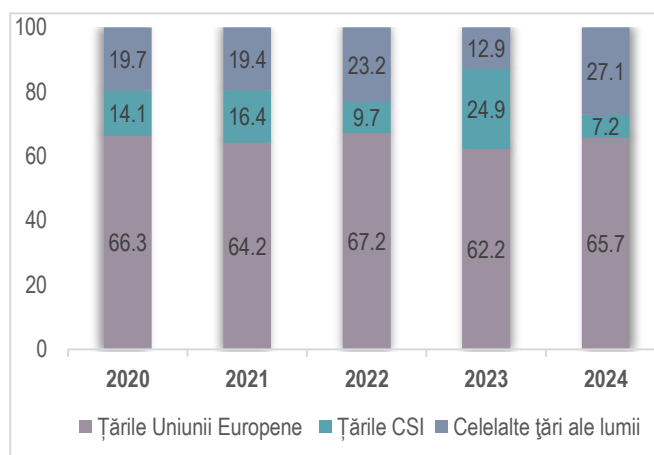
Exporturile către grupul **celelalte țări ale lumii**⁴ s-au micșorat cu 19,8%. Ponderea acestui grup de țări a alcătuit 27,1% în total, iar contribuția a fost negativă (-5,8 p.p.) la evoluția exporturilor.

Figura 4.19. Exporturile lunare autohtone și reexporturile de mărfuri străine (după prelucrare și clase)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.20. Structura exporturilor pe grupe de țări în I trimestru 2020-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Primele 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 77% din exporturi.

România, cu o pondere de 31,4% (289,5 mil. dolari) în totalul exporturilor, rămâne principalul partener comercial al RM. Exporturile către această țară au scăzut cu 17,7%, contribuția negativă la evoluția exportului total fiind de -5,8 p.p. Cea mai mare pondere (21,2%) a fost reprezentată de exportul de *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale) și alte conductoare electrice izolate*, acestea înregistrând o scădere de 17,5% față de trimestrul I 2023 în expresie valorică. Volumul fizic al exportului de *grâu și meslin* s-a majorat de 2,4 ori, contribuind cu o pondere de 14% în valoarea totală a exportului spre România. De asemenea, volumul fizic de *semințe de floarea soarelui* exportat a înregistrat o creștere de 2,8 ori.

Spre **Ucraina**, al doilea importator major de producție moldovenească, au fost livrate 8,3% (76,9 mil. dolari) din totalul exporturilor, volumul exportat diminuându-se de 2,2 ori. Cele mai mari ponderi revin exporturilor de *uleiuri din petrol sau uleiuri din minerale bituminoase* (47,1% din total), *alcool etilic nedenaturat, distilate, rachiuri, lichioruri și alte băuturi spirtoase* (9,9%), *energie electrică* (6%), *medicamente* (6%).

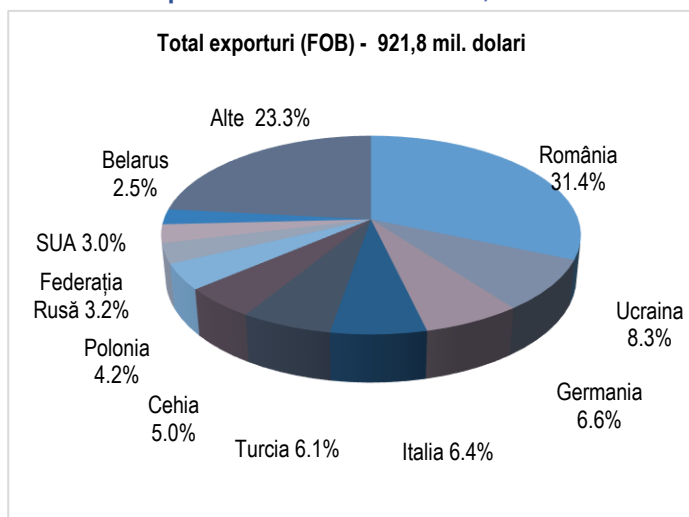
³ datele privind comerțul internațional cu Ucraina nu sunt reflectate în grupa țărilor din Comunitatea Statelor Independente (CSI)

⁴ datele privind comerțul internațional cu Ucraina sunt reflectate în grupa "Celelalte țări ale lumii"

S-au majorat exporturile spre **Germania** (60,5 mil. dolari) cu 0,5%, din care exportul de *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)* au constituit 32%, **Turcia** (56,1 mil. dolari) – cu 40,6%, din care 33% revin *semințelor de floarea soarelui*, **Cehia** (46 mil. dolari) – cu 19,5%, inclusiv 77% au constituit *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)*, **Polonia** (38,7 mil. dolari) – cu 34,6%, din acestea 32% - *fire, cabluri (inclusiv cabluri coaxiale)*, **SUA** (27,7 mil. dolari) – de 1,8 ori, inclusiv *sucurile de fructe și legume* au constituit circa 42%, iar *vermuturile și alte vinuri din struguri proaspeți* - 27%.

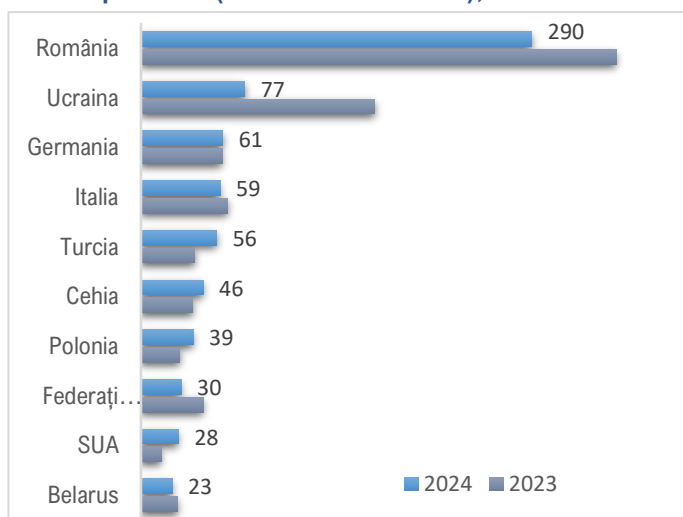
S-au diminuat exporturile spre **Italia** (58,7 mil. dolari) cu 8,6%, **Federația Rusă** (29,8 mil. dolari) – cu 35,4%, **Belarus** (79,1 mil. dolari) – cu 5,2% și cumulativ acestea au influențat negativ evoluția exporturilor cu -2,4 p.p.

Figura 4.21. Structura exporturilor pe principalele țări - parteneri în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.22. Volumul exporturilor în principalele țări - parteneri (trimestrul I 2023-2024), mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Mai mult de jumătate (54%) dintre secțiunile de mărfuri au contribuit negativ la evoluția exporturilor în trimestrul I 2024, din care:

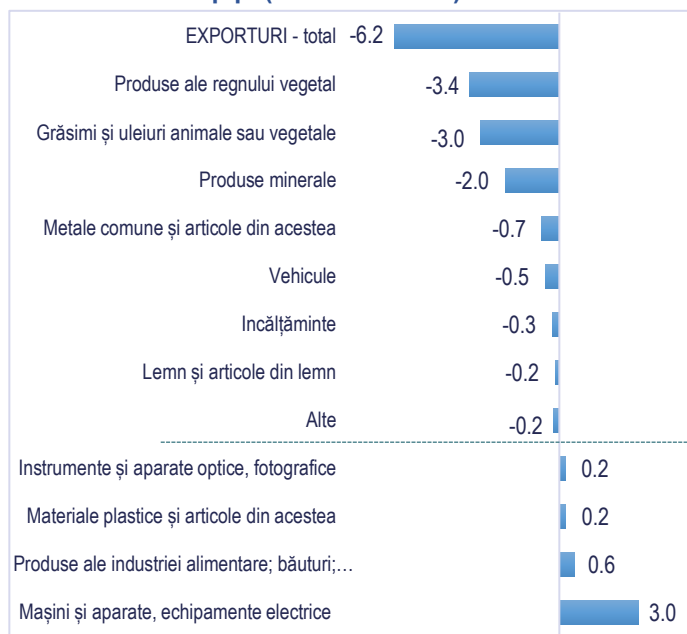
- **produse minerale** - s-au diminuat de circa 2,8 ori și au influențat negativ evoluția exporturilor cu -8,4 p.p., în principal, cauzate de micșorarea reexporturilor spre Ucraina;
- **grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală** – au scăzut cu 27,8% (-2,2 p.p.);
- **vehicule** – s-au diminuat de 3 ori (-1,8 p.p.);
- **materiale textile și articole din aceste materiale** - în scădere cu 14,9% (din care *îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte tricotate sau croșetate* – cu 20,8% (-0,5 p.p.);
- **articole din piatră, ipsos, ciment** – s-au micșorat cu 35,4% (inclusiv *sticlă și articole din sticlă* - cu 35,7% (-1,1 p.p.) etc.

Secțiunile de mărfuri cu contribuția pozitivă la dinamica exporturilor:

- **produse ale regnului vegetal** - s-au majorat cu 14,4% (inclusiv grupele: *semințe și fructe oleaginoase* au crescut cu 58,4%, gradul de influență pozitivă la creșterea exporturilor constituind 2,7 p.p.), *fructe comestibile și nuci* – s-au majorat cu 18,5% (+1 p.p.);
- **instrumente și aparate optice** – în creștere cu 37,1% (+0,3 p.p.);

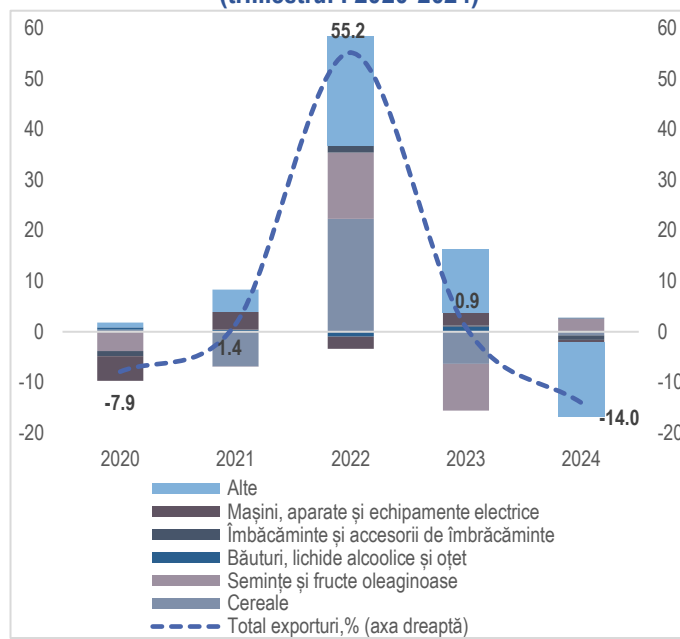
- **produse ale industriei alimentare; băuturi; tutun** – în creștere cu 1% (din care *preparate din legume, din fructe, nuci sau din alte părți de plante* – cu 23,3% (+0,7 p.p.), *preparate alimentare diverse* – cu 57,8% (+0,2 p.p.), *băuturi, lichide alcoolice și oțet* – cu 1,5% (+0,1 p.p.);
- **produse ale industriei chimice** – s-au majorat cu 2,6% (inclusiv *produse farmaceutice* – cu 21,7% (+0,2 p.p.) etc.

Figura 4.23. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) exporturilor pe principalele secțiuni de mărfuri conform NCM, p.p. (trimestrul I 2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.24. Gradul de influență a principalelor grupe de mărfuri la creșterea (+)/descreșterea (-) exporturilor, p.p. (trimestrul I 2020-2024)

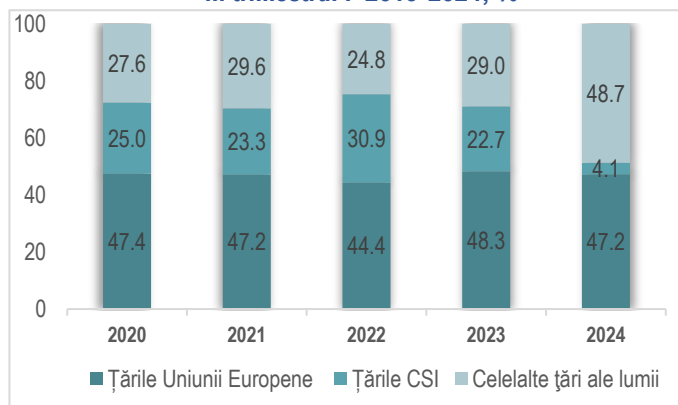

Sursă: Biroul Național de Statistică

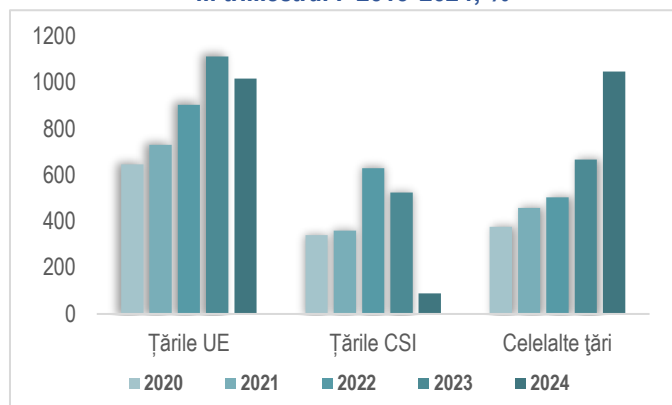
4.2.2. Importuri (CIF)

Diminuarea prețurilor externe, temperarea activității economice și a cererii interne generează scăderi ale importurilor. În luna martie 2024 importurile s-au diminuat cu 5,1%, continuând traiectoria negativă începută în luna aprilie 2023. Cumulativ în trimestrul I 2024 importurile au însumat 2154,1 mil. dolari, în scădere cu 6,6% comparativ cu trimestrul I 2023.

Importurile de mărfuri spre țările UE și Celelalte țări ale lumii s-au diminuat. Spre **țările Uniunii Europene** importurile au constituit 47,2% din total, fiind în scădere cu 8,7%. Astfel contribuția negativă la evoluția importurilor a fost de -4,2 p.p. Importurile spre **țările CSI** au scăzut semnificativ – de 2,6 ori. Cu o pondere de 4,1% din total, au contribuit negativ la evoluția exporturilor cu -6,2 p.p. Importurile către grupul **celelalte țări ale lumii** s-au majorat cu 9,1%. Ponderea acestui grup de țări a alcătuit 48,7% în total, iar contribuția a fost pozitivă (+3,8 p.p.) la evoluția importurilor.

Figura 4.25. Structura importurilor pe grupe de țări în trimestrul I 2019-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.26. Evoluția importurilor pe grupe de țări în trimestrul I 2019-2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Din primele 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au fost importate circa 75% din mărfuri.

Ucraina s-a clasat pe primul loc în derularea importurilor. Importul din această țară s-a majorat cu 33,4% și a constituit 390,5 mil. dolari. Cu o pondere de 18,1% în total, a influențat pozitiv evoluția importurilor cu 4,2 p.p. Ponderea principală (53,3% din total) au constituit importurile de *gaz de sondă și alte hidrocarburi gazoase*, care s-au majorat de 1,9 ori în expresie valorică. Cu o pondere de 2,7%, valoarea importului de *ulei de semințe de floarea soarelui* a fost în creștere cu circa 56%.

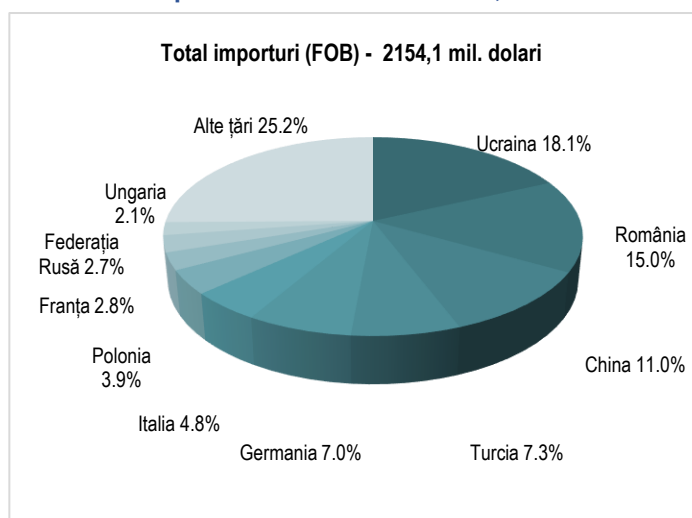
România, înregistrează o scădere de 11% în trimestrul I 2024. Cu o pondere de 15% (324 mil. dolari) din total importuri, a contribuit negativ la evoluția importurilor cu -1,7 p.p. Circa 58% din valoarea importurilor din România constituie importul de *uleiuri de petrol sau uleiuri din minerale bituminoase*, valoarea cărora s-a diminuat cu circa 13% față de trimestrul I 2023. Valoarea importului de *energie electrică* a fost în creștere cu 42,8%.

A treia poziție în derularea importurilor revine **Chinei**. Importurile din această țară s-au majorat cu 3,8% (237,2 mil. dolari) și au deținut o pondere de 11% din total importuri. Principalele produse importate au fost *aparate telefonice* (11% din total), *mașini automate de prelucrare a datelor* (6,8%), *dispozitive cu semiconductori* (3,6%), *autoturisme și alte autovehicule* (3,6%) etc.

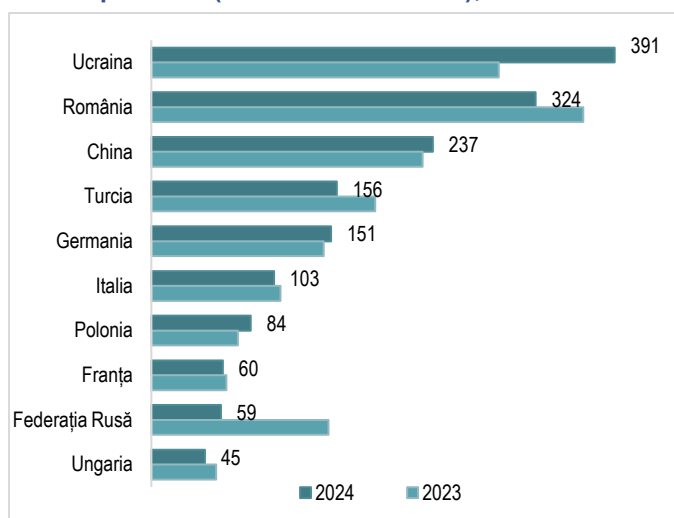
Comparativ cu trimestrul I 2023 au înregistrat creșteri importurile din **Germania** (151,4 mil. dolari) – cu 4,3%, **Polonia** (83,9 mil. dolari) – cu 14,9%.

Concomitent, volumul importurilor din **Federația Rusă** (58,6 mil. dolari) s-a micșorat de 2,5 ori comparativ cu trimestrul I 2023. Cu o pondere de 2,7% din total importuri au sustras din creșterea importurilor 3,9 p.p. Ponderea principală (38,8% din total) constituie importul de *îngrășăminte minerale*, acestea fiind în diminuare cu 16% comparativ cu trimestrul I 2023.

De asemenea, au scăzut importurile din **Turcia** (156,4 mil. dolari) - cu 17,1%, **Italia** (103,3 mil. dolari) – cu 5%, **Franța** (60,3 mil. dolari) – cu 4,9%, **Ungaria** (45,3 mil. dolari) – cu 17,2%.

Figura 4.27. Structura importurilor pe principalele țări - partenere în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.28. Volumul importurilor din principalele țări - partenere (trimestrul I 2023-2024), mil. dolari

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importurile pe principalele secțiuni de mărfuri

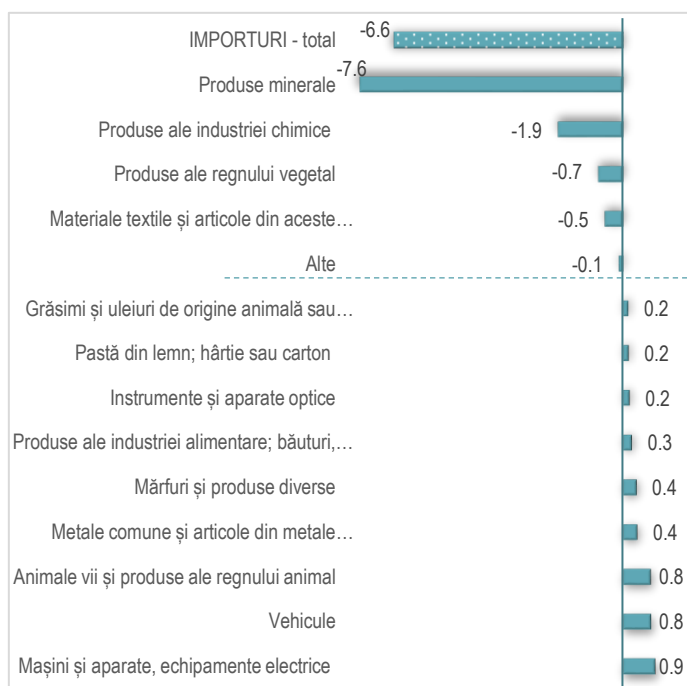
Cererea internă slabă, diminuarea prețurilor mondiale la resursele energetice și produsele alimentare sunt factorii de bază care au influențat evoluția importurilor. În trimestrul I 2024 circa jumătate (48,4%) din secțiunile de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii importurilor față de trimestrul I 2023 și, respectiv, au influențat negativ evoluția importurilor.

- importul de **produse minerale** a scăzut cu 26,3% (din care *combustibili minerali, uleiuri minerale* – cu 26,7%, gradul de influență la scăderea importurilor constituind -7,6 p.p.);
- **produse ale industriei chimice sau ale industriilor conexe** – în scădere cu 15,9% (inclusiv: *îngrășăminte* – cu 46,4% (-1,3 p.p.), *produse diverse ale industriei chimice* – cu 27,9% (-0,7 p.p.);
- **produse ale regnului vegetal** – în scădere cu 10% (inclusiv grupele: *cereale* – cu 39% (-0,5 p.p.), *semințe și fructe oleaginoase* - cu 19,3% (-0,5 p.p.);
- **materiale textile și articole din aceste materiale** – s-au diminuat cu 10,3% (din care: *materiale textile tricotate sau croșetate* – cu 29,6% (-0,1 p.p.), *îmbrăcăminte și accesorii de îmbrăcăminte* – cu 7,4% (-0,1 p.p.) etc.

Secțiunile de mărfuri care au contribuit pozitiv la evoluția importurilor:

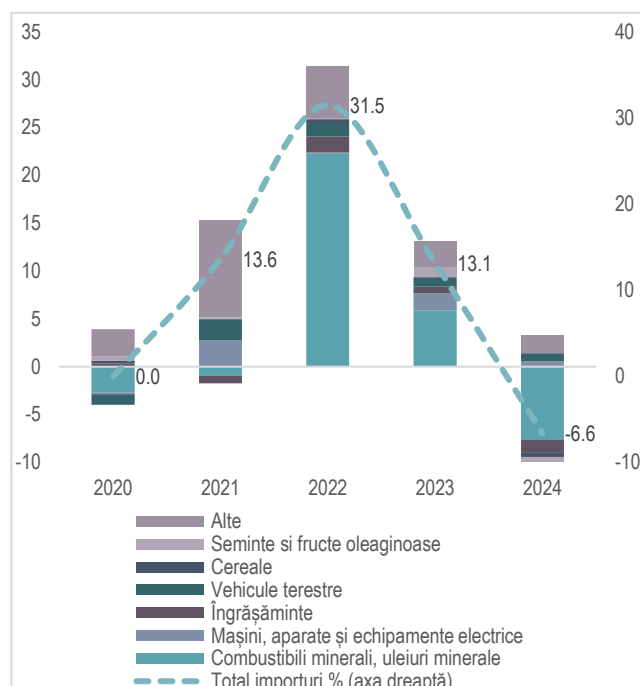
- **mașini și aparate, echipamente electrice, aparate de înregistrat sau reproduș sunete** au crescut cu 6,6% (inclusiv *mașini, aparate și echipamente electrice și părți ale acestora* - cu 6,8%, gradul de influență la evoluția importurilor constituind +0,6 p.p.);
- **vehicule, aparate de zbor** – s-au majorat cu 12,6% (din care *vehicule terestre* – cu 12,7% (+0,8 p.p.);
- **animale vii și produse ale regnului animal** – în creștere cu 28,2% (inclusiv: *lapte și produse lactate* – cu 22,5% (+0,3 p.p.), *carne și organe comestibile* – cu 42,2% (+0,3 p.p.), *pește și crustacee, moluște* – cu 32,1% (+0,2 p.p.);
- **metale comune și articole din metale comune** – au crescut cu 11,9% (din care: *fontă, fier și oțel* – cu 24% (+0,3 p.p.), *articole din fontă, fier și oțel* – cu 14,6% (+0,2 p.p.);
- **mărfuri și produse diverse** - s-au majorat cu 22,9% (din care: *mobilă, așternut de pat, saltele* – cu 21,9% (+0,2p.p.) etc.

Figura 4.29. Gradul de influență la creșterea (+), scăderea (-) importurilor pe principalele secțiuni de mărfuri conform NCM în trimestrul I 2024, p.p.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.30. Gradul de influență a principalelor grupe de mărfuri la creșterea (+), descreșterea (-) importurilor, p.p. (trimestrul I 2020-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Persoanele fizice au importat în ianuarie-martie 2023 mărfuri în valoare de 103,3 mil. dolari, cu 51,4% mai mult, în raport cu perioada similară 2023. Creșterea a fost determinată, în principal, de majorarea valorii autoturismelor importate (+52,1%), cărora le-au revenit 88,8% din importurile realizate de persoanele fizice.

4.2.3. Indicii comerțului internațional cu mărfuri în trimestrul I 2024

Exporturi:

Volumul fizic⁵ al exporturilor s-a micșorat cu 3,8% față de trimestrul I 2023, înregistrând scăderi semnificative în țările CSI și în grupul Celelalte țări ale lumii, unde volumul fizic s-a diminuat cu 24,9% și, respectiv, 5,1%. În contrast, în țările Uniunii Europene, volumul fizic al mărfurilor exportate a rămas la nivelul trimestrului I 2023.

Valoarea unitară⁶ (prețurile) a exporturilor a scăzut cu 10,6% comparativ cu trimestrul I 2023, înregistrând scăderi în toate grupurile de țări, precum urmează: în țările Uniunii Europene – cu 9,2%, în țările CSI – cu 5% și în Celelalte țări ale lumii – cu 15,5%.

Importuri:

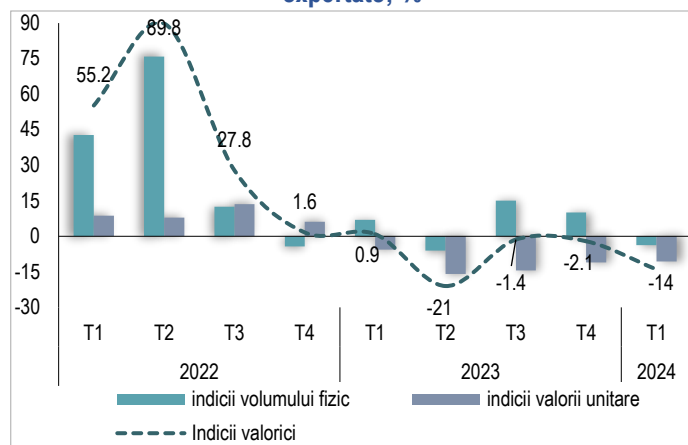
Volumul fizic al importurilor s-a majorat cu 4,1% comparativ cu trimestrul I 2023, înregistrând creștere semnificativă a importurilor din grupul Celelalte țări ale lumii – cu 29%. Concomitent, volumul fizic al mărfurilor importate din țările UE și țările CSI a fost în scădere cu 6,2% și, respectiv, de 2,1 ori.

⁵ Indicii volumului fizic reflectă evoluția (creștere/descreștere) cantității de mărfuri exportate și importate. În Republica Moldova se calculează după formula Laspeyres.

⁶ Indicii valorii unitare indică evoluția (creștere/descreștere) prețurilor la mărfurile exportate și importate. Acest indice se calculează având la bază valorile unitare (medii) exprimate în dolari SUA, conform formulei Paasche. Baza de calcul utilizată pentru calcularea indicilor valorii unitare la mărfurile exportate și importate este anul precedent. Calcularea indicilor valorii unitare se efectuează în baza datelor obținute din declarațiile vamale separat pentru fiecare marfă, grup de mărfuri și pe total exporturi (importuri), în conformitate cu Nomenclatorul Mărfurilor. În mărfurile alese pentru calcul (mărfuri reprezentative) se includ toate mărfurile omogene, cu informații disponibile asupra cantității și costului, și prezente atât în perioada de raport, cât și în perioada de bază.

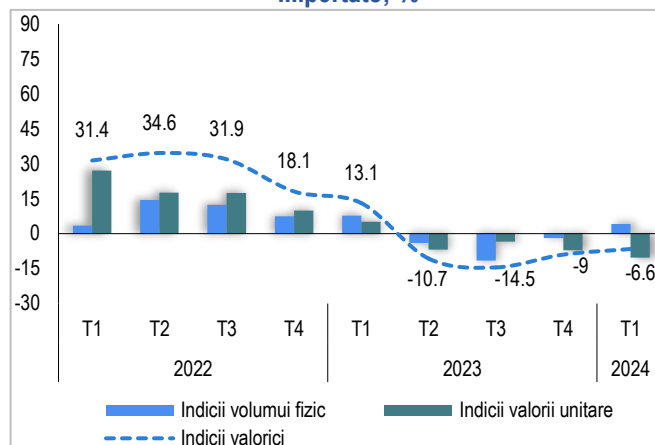
Valoarea unitară (prețurile) a importurilor a scăzut cu 10,3% comparativ cu trimestrul I 2023, înregistrând scăderi în toate grupurile de țări, precum urmează: în țările Uniunii Europene – cu 2,6%, în țările CSI – cu 18,2% și în Celelalte țări ale lumii – cu 15,4%.

Figura 4.31. Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile exportate, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.32. Evoluția trimestrială a indicilor privind mărfurile importate, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul fizic al exporturilor pe secțiuni de mărfuri.

Aproximativ 53% din secțiunile de mărfuri au înregistrat creșteri ale volumului fizic exportat, după cum urmează:

- o *produse ale regnului vegetal* – creștere cu 45,9%, dintre care în țările UE (+38,5%) și în Celelalte țări ale lumii (+1,5 ori);
- o *instrumente și aparate optice* – creștere cu 31,2%, inclusiv în țările UE (+47,1%) și în Celelalte țări ale lumii (+43,3%);
- o *produse ale industriei chimice* – creștere cu 9,9%, din care în CSI (+16%) și în Celelalte țări ale lumii (+22,6%);
- o *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – creștere cu 7,1%, inclusiv în țările UE (+19,8%) și în Celelalte țări ale lumii (+10,6%).

În același timp s-a diminuat volumul fizic exportat, înregistrat la secțiunile de mărfuri, precum:

- o *materiale textile și articole din aceste materiale* – scădere de 17,3%, din care în țările UE (-13,2%), în țările CSI (-4%) și în Celelalte țări ale lumii (-31,4%);
- o *mașini și aparate, echipamente electrice* – scădere de 4,6%, inclusiv în țările UE (-5,2%) și în țările CSI (-38,7%);
- o *produse minerale* – scădere de 57,9%, din care în țările CSI (-58,9%) și în Celelalte țări ale lumii (-63,1%).

Valoarea unitară (prețurile) a exporturilor pe secțiuni de mărfuri.

Circa 63% din secțiuni de mărfuri au înregistrat scăderea prețurilor de export:

- o *grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală* – scădere de 31,7%, inclusiv în țările UE (-31,7%), țările CSI (-10,9%) și în Celelalte țări ale lumii (-31,9%);
- o *produse ale regnului vegetal* – scădere de 21,6%, dintre care în țările UE (-21%) și în Celelalte țări ale lumii (-31,3%);
- o *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – scădere de 5,7%, inclusiv în țările UE (-4,6%), țările CSI (-7,5%) și în Celelalte țări ale lumii (-6,5%);

- o *produse minerale* – scădere de 14,5%, din care în țările UE (-26,7%), țările CSI (-16%) și în Celelalte țări ale lumii (-12,7%) etc.

Concomitent s-au majorat prețurile de export la secțiunile, precum:

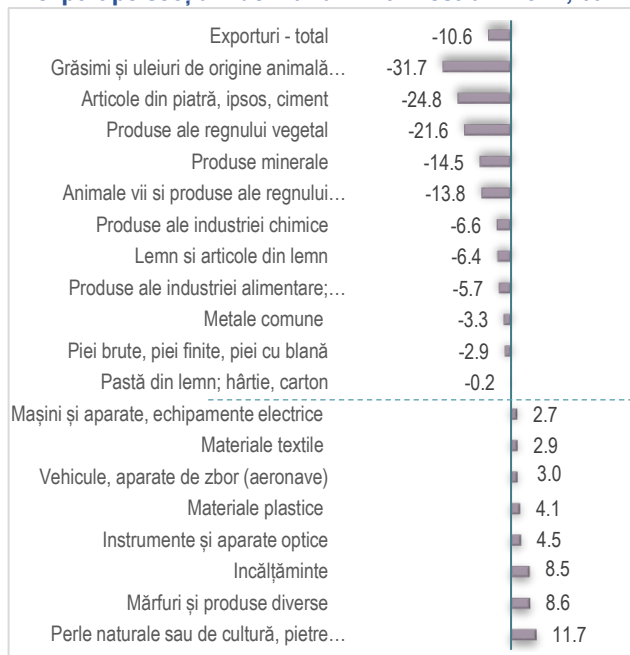
- o *mașini și aparate, echipamente electrice* – creștere de 2,7%, inclusiv în țările UE (+3,1%) și în Celelalte țări ale lumii (+0,4%);
- o *materiale textile și articole din aceste materiale* – creștere de 2,9%, din care în țările UE (+5,9%);
- o *mărfuri și produse diverse* – creștere de 8,6%, din care în țările UE (+9%), țările CSI (+1,2%) și în Celelalte țări ale lumii (+12,7%) etc.

Figura 4.33. Creșterea (+), descreșterea (-) volumului fizic al exporturilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.34. Creșterea (+)/descreșterea (-) prețurilor de export pe secțiuni de mărfuri în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Volumul fizic al importurilor pe secțiuni de mărfuri.

Circa 76% din secțiunile de mărfuri au înregistrat creșteri ale volumului fizic importat, după cum urmează:

- o *metale comune și articole din metale comune* – creștere de 18%, din care țările UE (+12,8%) și Celelalte țări ale lumii (+23,7%);
- o *vehicule, aparate de zbor (aeronave), instalații plutitoare și echipamente auxiliare* – creștere de 14,1%, inclusiv din țările CSI (+33,1%), țările UE (+14%) și Celelalte țări ale lumii (+12,8%);
- o *mașini și aparate, echipamente electrice* – creștere de 6,6%, din care importul din Celelalte țări ale lumii (+13,7%);
- o *produse ale industriei alimentare, băuturi, tutun* – creștere de 4,6%, inclusiv din țările CSI (+21,5%) și din Celelalte țări ale lumii (+7,4%);
- o *produse minerale* – creștere de 3,3%, din care importurile din Celelalte țări ale lumii (în creștere de 2 ori) etc.

Secțiunile de mărfuri cu volumul fizic al importurilor în diminuare:

- o *produse ale regnului vegetal* – scădere de 6,4%, dintre care importul din țările UE (-7,8%) și din Celelalte țări ale lumii (-8,8%);

- o *materiale textile si articole din aceste materiale* – scădere de 7,8%, din care importul din țările UE (-13%), din țările CSI (-17,5%) și din Celelalte țări ale lumii (-3,6%);
- o *produse ale industriei chimice* – scădere de 17,4%, inclusiv din țările UE (-14,7%), din țările CSI (-5,9%) și din Celelalte țări ale lumii (-11,5%) etc.

Prețurile de import pe secțiuni de mărfuri.

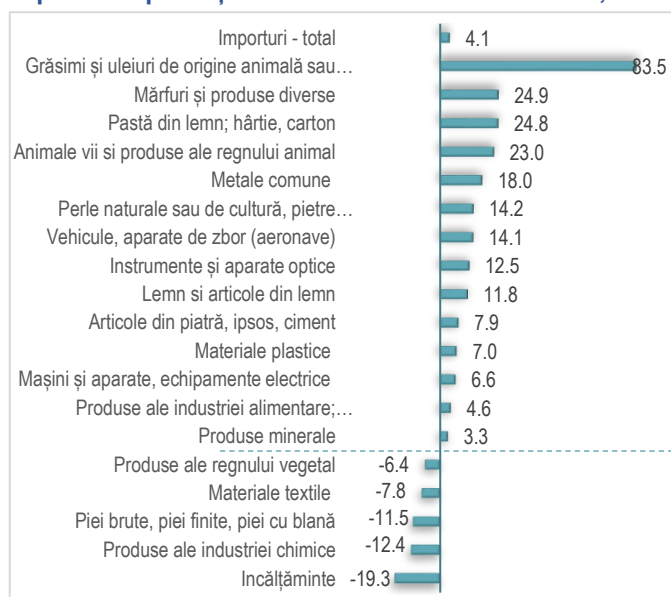
Aproximativ 70% din secțiunile de mărfuri au înregistrat scăderi ale valorii unitare (prețuri) la mărfurile importate, după cum urmează:

- o *produse ale industriei chimice* – scădere de 4,1%, inclusiv din țările CSI (-30,1%);
- o *produse minerale* – scădere de 7,8%, din care la importul din țările UE (-7,8%), din țările CSI (-33,2%) și din Celelalte țări ale lumii (-40,9%);
- o *produse ale regnului vegetal* – scădere de 3,9%, dintre care din țările UE (-2,1%), din țările CSI (-4,6%) și din Celelalte țări ale lumii (-4,9%);
- o *vehicule, aparate de zbor (aeronave)* – scădere de 1,3%, inclusiv din țările CSI (-2,1%) și din Celelalte țări ale lumii (-3,1%) etc.

Secțiunile de mărfuri cu prețurile de import în creștere:

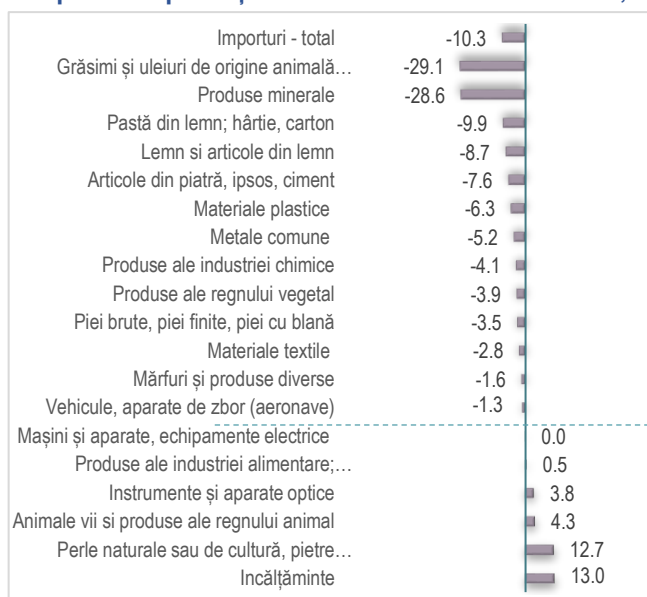
- o *încălțăminte* – creștere de 13%, dintre care din Celelalte țări ale lumii (+15,3%);
- o *animale vii și produse ale regnului animal* – creștere de 4,3%, din care importul din țările UE (+5,2%) și din Celelalte țări ale lumii (+4,6%);
- o *instrumente și aparate optice* – creștere de 3,8%, inclusiv din țările UE (+6,4%) și din Celelalte țări ale lumii (+2,5%) etc.

Figura 4.35. Creșterea (+), descreșterea (-) volumului fizic al importurilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Figura 4.36. Creșterea (+)/descreșterea (-) valorii unitare a importurilor pe secțiuni de mărfuri în trimestrul I 2024, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Indicele raportului de schimb (în engl. „Terms of trade”)⁷

Indicele raportului de schimb a constituit 99,7% în trimestrul I 2024, fapt ce reflectă că prețurile produselor exportate au scăzut relativ la prețurile produselor importate în perioada vizată, afectând negativ competitivitatea economiei pe piețele internaționale. Pe de altă parte, datele atestă o anumită îmbunătățire a eficienței comerțului exterior comparativ cu trimestrul I 2023 (89,9%), precum și față de trimestrul precedent (trimestrul IV 2023 - 95,8%).

Secțiunile de mărfuri cu indicele raportului de schimb **eficient**:

- o *produse minerale* – 120%, din care țările UE (126%) și Celelalte țări ale lumii (148%);
- o *materiale plastice* – 111%, inclusiv țările CSI (123%) și Celelalte țări ale lumii (105%);
- o *mărfuri și produse diverse* – 110%, din care țările UE (109%), țările CSI (101%) și Celelalte țări ale lumii (109%);
- o *materiale textile* – 106%, dintre care țările CSI (113%);
- o *vehicule* – 104%, din care țările CSI (104%) și Celelalte țări ale lumii (106%) etc.

Secțiunile de mărfuri cu indicele raportului de schimb **deteriorat**:

- o *produse chimice* – 97%, din care țările CSI (97%);
- o *grăsimi și uleiuri vegetale sau animale* – 96%, inclusiv țările CSI (77%);
- o *produse alimentare; băuturi, tutun* – 94%, din care țările UE (98%), țările CSI (94%) și Celelalte țări ale lumii (93%);
- o *produse ale regnului vegetal* – 82%, inclusiv țările CSI (81%) și Celelalte țări ale lumii (72%) etc.

5. Sectorul social

5.1. Piața muncii

În trimestrul I 2024 populația cu vârstă de 15 ani și peste a constituit 2 mil., reprezentată de două categorii principale: forța de muncă (44,8%) și populația în afara forței de muncă (55,2%). **Forța de muncă** (populația activă), care include populația ocupată și șomerii, a constituit **896,5 mii** persoane, fiind în diminuare cu 2,1% față de trimestrul I 2023. **Rata de participare la forța de muncă** a fost de 44,8%, în creștere cu doar 0,3 p.p.

Figura 5.1. Repartizarea populației de 15 ani și peste în trimestrul I 2024, mii persoane

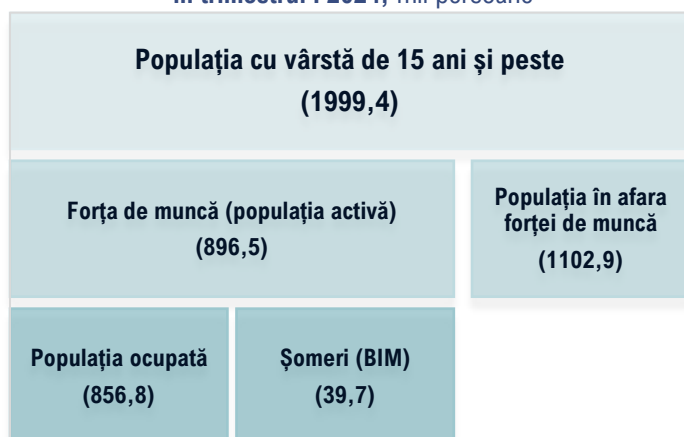
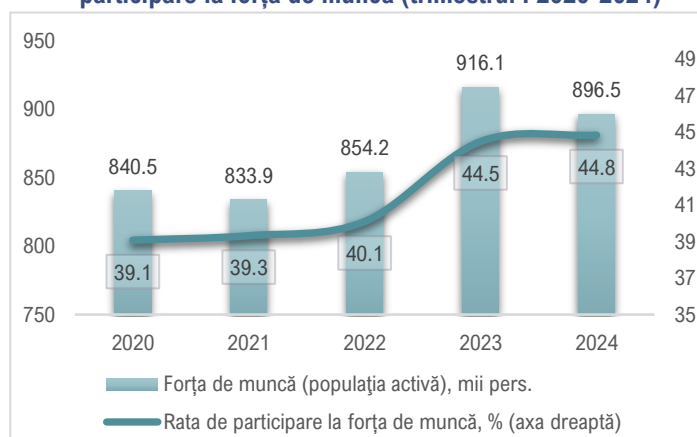

Figura 5.2. Forța de muncă (populația activă) și rata de participare la forța de muncă (trimestrul I 2020-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

⁷ Indicele raportului de schimb reprezintă raportul dintre indicele prețului de export și prețului de import: dacă indicele este sub 100%, reprezentând deteriorarea indicelui, rezultă că prețurile de export sunt mai mici decât prețurile de import.

Numărul **populației ocupate** în trimestrul I 2024 a constituit 856,8 mii persoane și s-a diminuat cu 8,6 mii persoane (-1%) comparativ cu trimestrul I 2023.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste (proporția persoanelor ocupate în vârstă de 15 ani și peste față de populația totală din aceeași categorie de vârstă) a fost de 42,9%, majorându-se cu 0,9 p.p. față de I trimestru al anului precedent.

În trimestrul I 2024 cea mai mare pondere a populației ocupate se atestă în sectoarele: administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială (26%); comerț cu ridicata și amănuntul, activități de cazare și alimentație publică (18,1%); agricultură, silvicultură și pescuit (17,1%); industrie (13,1%) etc.

Se atestă creșterea numărului populației ocupate în principalele sectoare precum:

- comerț cu ridicata și cu amănuntul, activități de cazare și alimentație publică – cu 7,2 mii (+4,9%);
- administrație publică, învățământ, sănătate și asistență socială – cu 8,5 mii (+4%);
- alte activități – cu 14,5 mii persoane (+16%).

Totodată, numărul populației ocupate s-a diminuat în activitățile:

- industrie – cu 17,7 mii persoane (-13,6%);
- transport și depozitare, informații și comunicații – cu 7,7 mii persoane (-11,8%);
- agricultură, silvicultură și pescuit – cu 11,8 mii persoane (-7,5%);
- construcții – cu 1,5 mii persoane (-2,5%).

Figura 5.3. Populația ocupată și rata de ocupare în trimestrul I 2020-2024

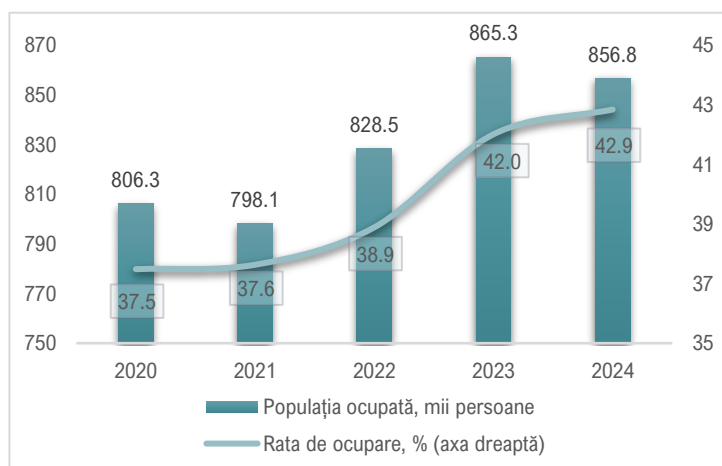
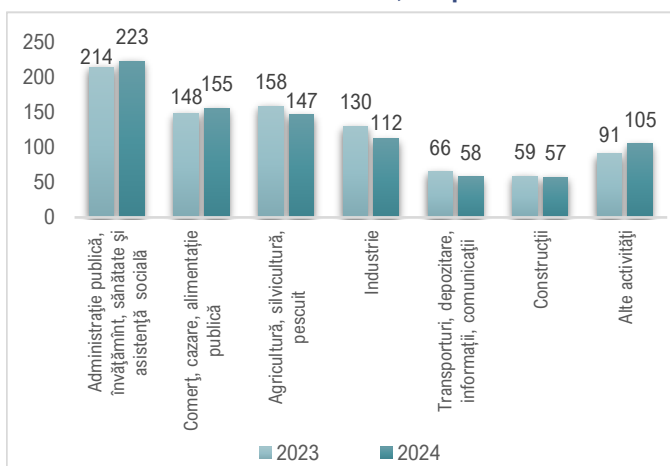

Figura 5.4. Populația ocupată pe activități economice în trimestrul I 2023-2024, mii persoane

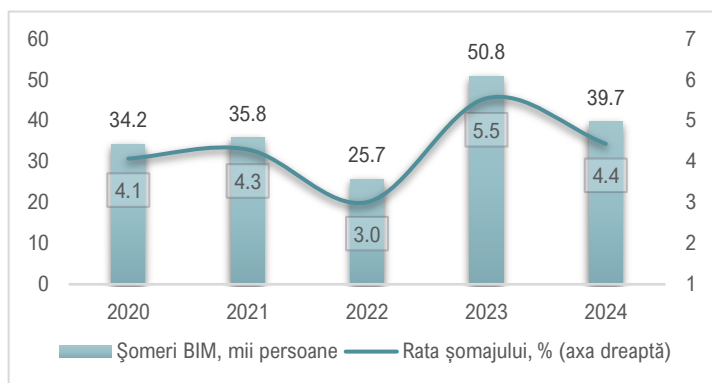
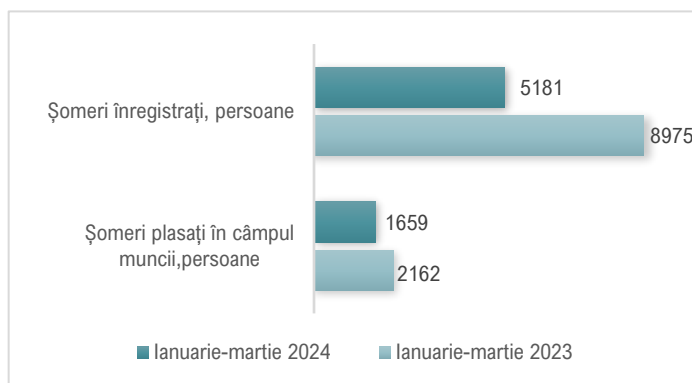

Sursă: Biroul Național de Statistică

Numărul **șomerilor**, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii (BIM), în trimestrul I 2024 a fost de 39,7 mii și s-a diminuat cu 21,8% față de trimestrul I 2023 (50,8 mii).

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul I 2024 a constituit 4,4%, fiind mai mică cu 1,1 p.p. față de același trimestru al anului precedent (5,5%).

Potrivit datelor operative ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, în perioada ianuarie-martie 2024 la oficiile forței de muncă sau înregistrat circa 5,2 mii șomeri, fiind în scădere cu 42,3% comparativ cu ianuarie-martie 2023. Cumulativ în 3 luni 2024 doar circa 32% din aceștia au fost plasați în câmpul muncii.

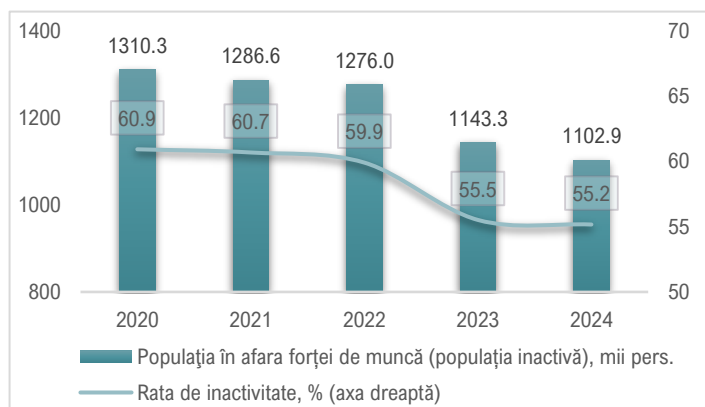
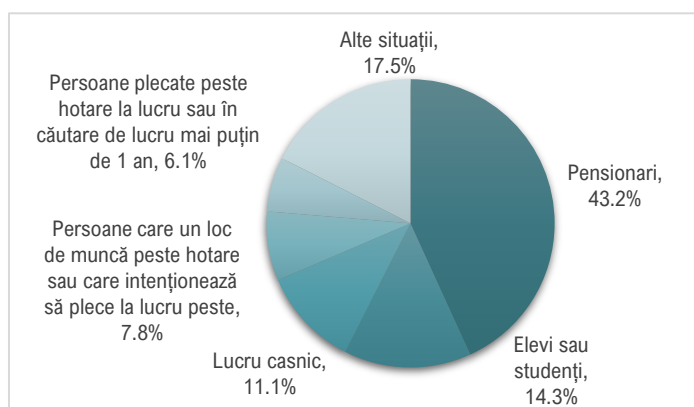
Figura 5.5. Șomeri BIM și rata șomajului în trimestrul I 2020-2024**Figura 5.6. Numărul șomerilor, persoane**

Sursă: Biroul Național de Statistică

Populația în afara forței de muncă în trimestrul I 2024 a constituit 1102,9 mii persoane, fiind în scădere cu 3,5% față de trimestrul I 2023 și depășind forța de muncă cu 23%.

Rata de inactivitate în primele luni ale anului curent a constituit 55,2%, fiind cu doar 0,2 p.p. mai mică față de aceeași perioadă a anului 2023.

Cea mai mare pondere în cadrul populației inactive (43,2%), revine categoriei de pensionari, urmași de grupul elevilor și studenților (14,3%) și grupul persoanelor care îngrijesc de familie (persoanele casnice) (11,1%). În rândul altor persoane inactive se mai regăsesc persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Republica Moldova, deoarece deja au un loc de muncă peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare (7,8%), precum și persoanele (declarate de gospodării) ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de un an (6,1%).

Figura 5.7. Populația în afara forței de muncă (populația inactivă) și rata de inactivitate (trimestrul I 2020-2024)**Figura 5.8. Structura populației în afara forței de muncă în trimestrul I 2024**

Sursă: Biroul Național de Statistică

În primul trimestru al anului 2024, numărul **populației ocupate cu loc de muncă informal** a constituit 170,8 mii persoane, diminuându-se cu 3% (sau 5,3 mii persoane) față de trimestrul I 2023. În totalul populației ocupate, ponderea ocupațiilor informale a fost de 19,9%, cu o diminuare nesemnificativă de -0,4 p.p. Din numărul total de persoane cu un loc de muncă informal, 131,5 mii persoane (77%) au lucrat în sectorul informal, numărul acestora fiind în creștere cu 5,1% față de trimestrul I 2023, în sectorul formal își desfășoară activitatea 35,3 mii persoane (20,7% din total), diminuându-se cu 23,2% față de perioada similară a anului 2023, iar în gospodăriile casnice – 4 mii persoane (2,4% din total), cu 20% mai puțin.

Forța de muncă subutilizată a totalizat 93,3 mii persoane în primul trimestru 2024, marcând o diminuare de 23,4% în comparație cu trimestrul I 2023 (121,8 mii pers.). Cea mai mare pondere în forța de muncă subutilizată, de 43%, le revine șomerilor, cu 0,9 p.p. mai mult comparativ cu perioada respectivă a anului 2023. Persoanele subocupate au constituit 30% din total (-0,6 p.p.) și au însumat 28,3 mii persoane, iar forța de muncă potențială - 27% din total (-0,3 p.p.) sau 25,2 mii persoane. **Rata de subutilizare a forței de muncă** (în raport cu forța de muncă extinsă) a constituit 10,1%, fiind cu 2,7 p.p. mai mică comparativ cu aceeași perioadă a anului 2023 (12,8%).

Figura 5.9. Ocupații informale după tipul unității de producție și ponderea în totalul populației ocupate (trimestrul I 2020-2024)

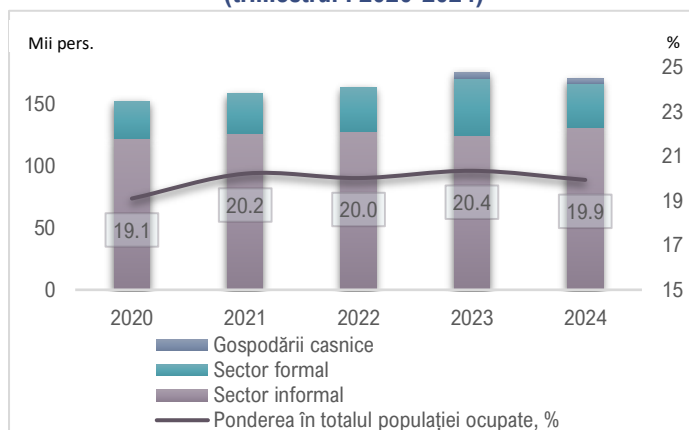
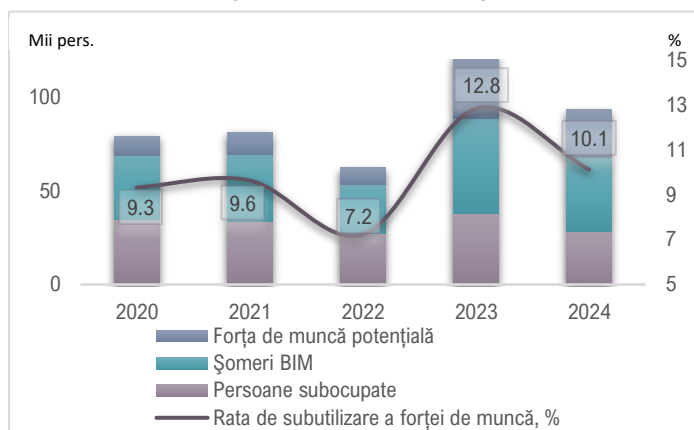

Figura 5.10. Forța de muncă subutilizată după componente și rata de subutilizare (trimestrul I 2020-2024)

Sursă: Biroul Național de Statistică

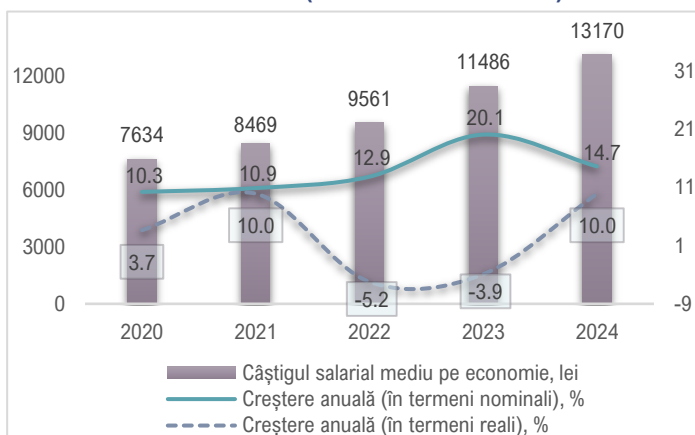
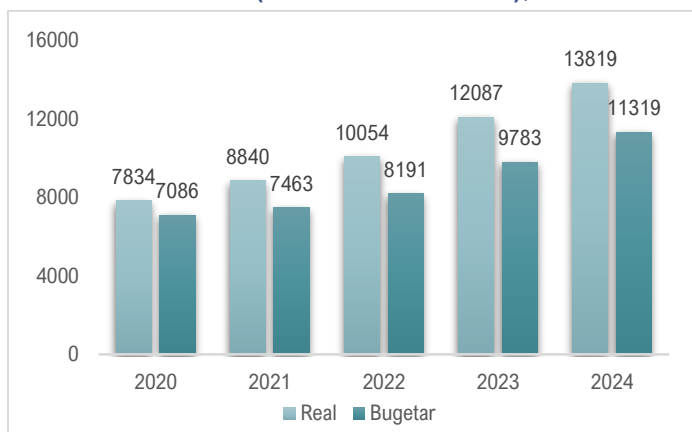
5.2. Remunerarea muncii

Câștigul salarial mediu lunar nominal brut⁸ al unui salariat din economia națională în trimestrul I 2024 a constituit 13 170,3 lei și s-a majorat cu 14,7% în termeni nominali față de trimestrul I 2023. În termeni reali câștigul salarial s-a majorat cu 10%, determinat de rata scăzută a inflației (4,3%), majorarea cuantumului salariului minim pe economie cu 25% și măsuri de susținere a angajaților din sectorul bugetar. Exprimat în valută străină câștigul salarial a constituit circa 683 Euro sau 742 dolari SUA.

Sectorul bugetar – 11 319 lei, în creștere cu 15,7% în termeni nominali și cu 11%, în termeni reali față de trimestrul I 2023.

Sectorul real – 13 818,5 lei, s-a majorat cu 14,3% în termeni nominali și cu 9,6% în termeni reali.

⁸ Câștigul salarial mediu lunar nominal brut: unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare.

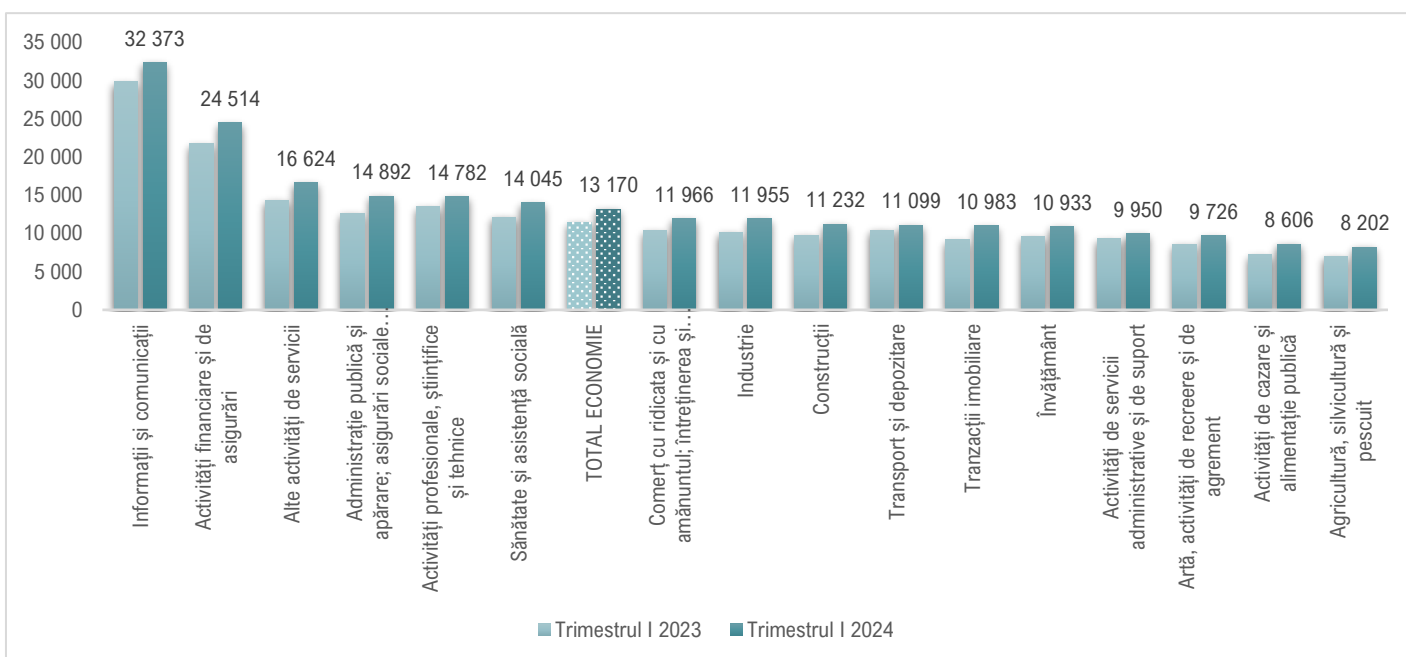
Figura 5.11. Evoluția câștigului salarial mediu lunar pe economie (trimestrul I 2020-2024)**Figura 5.12. Evoluția câștigului salarial mediu lunar pe sectoare (trimestrul I 2020-2024), lei**

Sursă: Biroul Național de Statistică

În trimestrul I 2024 în toate activitățile economice s-au înregistrat majorări ale câștigului salarial mediu lunar (în termeni reali) comparativ cu trimestrul I 2023. Cea mai mare creștere a salariilor a fost înregistrată în domeniul tranzacțiilor imobiliare (+14,8%).

Salarii mai mari decât media pe economie au fost achitate în activități precum: informații și comunicații (de circa 2,5 ori decât media pe economie), activități financiare și de asigurări (de 1,9 ori), alte activități de servicii (+26,2%), administrație publică și apărare, asigurări sociale obligatorii (+13,1%), activități profesionale, științifice și tehnice (+12,2%), sănătate și asistență socială (+6,6%).

Câștigurile salariale sub pragul mediei naționale: agricultură, sivicultură și pescuit (62,3% față de media pe economie), activități de cazare și alimentație publică (65,3%), artă, activități de recreere și agrement (73,9%), activități de servicii administrative și de suport (75,6%), învățământ (83%), tranzacții imobiliare (83,4%), transport și depozitare (84,3%), construcții (85,3%), industrie (90,8%), comerț cu ridicata și amănuntul (90,9%) etc.

Figura 5.13. Câștigul salarial mediu lunar pe activități economice în trimestrul I 2023-2024, lei

Sursă: Biroul Național de Statistică